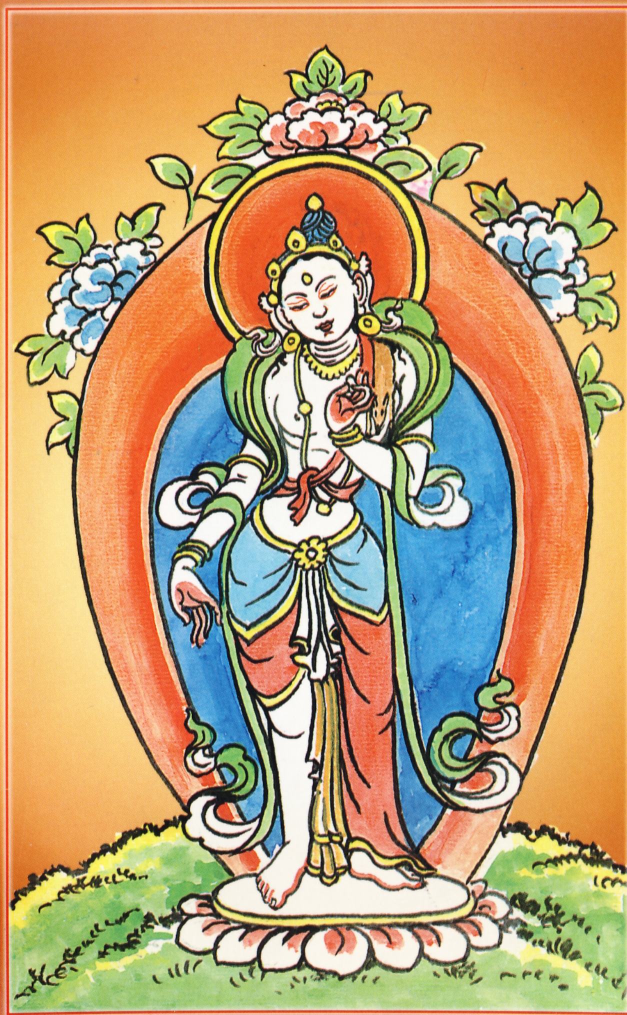
जनबहाःद्यःया लाखिसल्हु

(घटनावलि)

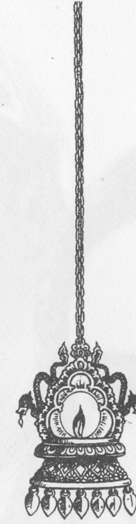

मुंम्हः
राजा शाक्य

प्रेमधर्म पिथना
११२५

जमबाहाःद्यःया शान्तिसफू

(घटनावली)

मुंम्हः

राजा शाक्य

प्रेमधर्म पिथना

११२५

प्रेमधर्म पिथना
देक्व, ताम्सिपाखा ।
फोन ल्याः : ४-२५९९१४

ISBN: 99946-56-97-X

नेपाल सम्वत्	:	११२५
न्हापां	:	१०००
ब्याक्क अधिकार	:	प्रेमधर्म पिथनाया
मू	:	१५०/=
थाकू	:	फरम्याट प्रिन्टिङ्ग प्रेस, काठमाडौं । फोनः ४४२२१६०
देवः	:	प्रेममान चित्रकार
कम्प्यूटर	:	जः कम्प्यूटर
क्षेत्रपाति, फोन	:	४-२६४४९६

जिमि ब्वा धर्मानन्द शाक्य रूपी बज्राचार्यया ८३ दँ क्यंगु बुदिनय् जिमि मां व ब्वा निम्हसियां मंकाः बुदिं हनाः वसपोलपिं मां प्रेमदेवी शाक्य व धर्मानन्द शाक्यपिनि लुमन्तिइ देछा ।

•

राजा शाक्य
११२५ कौला गाः ११

धलः

न्ह्यखँ

दँल्याः पिकया च्वनेमयल । थनिं नीन्यादँ नीखुदँ न्ह्यः जिमि बाः दनिगु इलय् जमबाहाःद्यःथाय् जिमित द्यःपाः वःगु । अबलय् पोहेँलां लाःगुलिं जमबाःद्यः धलिं लुइगु नं पाः लाः । धलिं लुइधुंकाः कन्हसंनिसें द्यःपिन्त निभाः पाकाः लंपुलिं छ्वायेमाःगुलिं जिमि कका रत्नहर्षयात द्यःपाः तःगु । जि जमबाहाःद्यःयात लंपुलिं छ्वायेमाःगुलिं ग्वाहालि यायेत च्यान्हु जक च्वनागु । जितः पुज्याये-पाज्याय् मवः, तर च्वय-ची जि न्ह्याः । भुतुलिइ च्वने नं न्ह्याः । उकिं उगु भिंगु ज्याया निंतिं उलिसां जितः चूलात ।

खासा वंथाय् लँ गियावनी धाःथें च्यान्हु द्यःगलय् च्वनाया छुं याये माःगु जितः मतिइ वल । जमबाहाद्यः लंपुलिं छ्वाछ्वां देय्पा ल्हातय् न्ह्यानातःगु लुँचुरियात लुँ उनं पायेत क्वँय् ल्ह्वनाबलय् चुराय् न्हापाया उं ब्वलाः सिजः खने दयाच्वन । उकेय् छुं छुं आखःग्वः किया तयातःगुलिं जिगु मिखा तहायेका बिल ।

लंपुलिं छ्वायेबलय् लुसिं थी मज्यू । खः, देगलय् च्वनेबलय् द्यःपाःच्वंपिसं पाः ज्वःछिं साबुं थीमज्यू, सँ चायेमज्यू, अले लुसि चाये नं मज्यू ध्यने नं मज्यू । अय्सां जिगु लुसि धाःसा झन झन ततःहाकः जुल । जिं सिकसिगुं मिखायात मुस्या ग्ययेकाः लुसिं हे कुतिकुति यानाः चुराय् च्वंगु आखः बांलाक सीदयेक प्वला छ्वया । अगःचा मालां देगःचा लूम्ह जितः पाप लाइगु स्वयाः नं इतिहासकारतय्त तेवा दयाः सुवाः दइगु मतिइ वल । जिं देय्पा ल्हातय् उं ब्वलाच्वंगु चुराय् ब्याक्क आखः खनेदयेक प्वलाछ्वया । प्रचलित नेवाः आखलं च्वयातःगु ने.सं. ५५४ । थ्व दँल्याः गुणकामना देवया पालेय्यागु मखुसां लिपां सुं धर्मदातां छ्वाःगु खः धकाः ला सी हे दत । जितः जव ल्हातय् न्ह्यानातःगु चुराय् नं लुँउं पानातःगु प्वलाः स्वयेमास्ति वल, तर जमबाहाःद्यः निभाः पाकूगु स्वःवःपिं सकसिनं जितः हे जक त्वालां त्वालां स्वया च्वं थें मतिइ वन । उकिं छुं मजूगु जव ल्हातय् न्ह्यानातःगु चुराया उं प्वलाः स्वयेगु ह्याउ मन्त । लाःसा उकय् दाताया नां व मेगु नं छुं छुं च्वयाः कियातःगु दु ला !

जमबाहाःद्यःथाय् गुरुजुपिन्त पाथ्याकेत, नामसंगीति व पञ्चरक्षाया थ्यासफू तःगू हे तयातःगु दु । सुयां छेँय् अबितबि जुइक उसाँय् मदइबलय्, दशा फाला वंकेत, छुं नं ज्या तालय् लाकेत अले यात्रा सफल जुइकेत द्यःयाथाय् देवा च्याकेगु लिसें थुपिं धर्मग्रन्थ पाथ्याकेगु चलन दु । अबलय् द्यःपाःलाः गुरुजुं सफू पितबीगु व दुत कायेगु याइ । जिं अबलय् जमबाहाःद्यः लिउने च्वंगु तसिइ सफूत पँपँ अथें तयातःगु खना । गुगुं कापतं प्वः चिनातःगु, गुगुं मिं नःगु, गुगुं छुं नःगु । उगु तँतँ दुगु तसिइ थ्यासफूत नं अन हे । च्याःगु मच्याःगु देवा नं अन हे, छुँतय्गु रेष्टुरां नं । द्यःयात छायेहःगु बांबांलाःगु मरिचरि नं अन हे । अले अन हे छुँतय् रत्नपार्क । अन हे छुँतय् रेष्टलिङ्ग दबू । मरि वांवां न्यानाः अह्राः यानातःगु नं दु, देवाया घ्यः वाकाः थ्यासफू घ्यलं भ्रू चायाच्वंगु नं दु ।

जितः उगु तसिइ च्वंगु सफूत छु छु खः, पित्तुपियाः स्वये मास्तिवल । जमबाहाःद्यःया शान्ति सफू (घटनावली) नं जिं अन हे खना । गुगुं बांलाःगु, गुगुं छुं नःगु । मिं नयाः झंगु व ख्वंख्वं थाःगु त्वःताः थाकुलिपिंके उजं कयाः जिमि सर्वसंघया दाजु भाइराजा बज्राचार्ययाथाय् वना । वयाके बांलाःगु Pentax Camera दुगु जिं स्यू । भाइराजा दाइनं जितः फुक्क फोटो कयाबियाः ग्वाहालि यात ।

किपा काये धुंकाः ब्याक्क सफूत झीगु निधि सम्पदा तायेकाः न्याम्ह थाकुलिपिं न्ह्यःने तयाः सिँया तग्वःगु कन्तुरचाय् तालं ग्वयाः अन हे जमबाहाःद्यः करुणामयया लिउने च्वंगु तसिइ तयातःगु खः ।

जिमि द्यःपाः, फुकि दाजुकिजापिं यक्को दुगुलिं तापाः । बाः दुबलय् च्यादँय् छपाः जक पाः लाइगु । जिमि नं दाजुकिजा ब्यागः जूबलय् जितः भिंखुदँय् छपाः लात । लिपा गुलि गुलिइ जुयावनी, मस्यू । तर छता खँ नुगलय् भ्वय्प्यू नि, - तःदँ लिपा उगु थ्यासफू दुगु कन्तुरचा मखं । सकसिकें न्यनां नं खंधाःपिं छम्ह हे मदु । आः जितः उगु तसकं 'छुं नः मिं नः' धकाः किपा मकयागु शान्ति सफूतय्गु ब्वति लुमना वइबलय् मांबौ तं थें नुगः खुल्ल मिनावः । तर छता खँ, जिगु भूल धाये ला, दोष धाये लाकि भाग्य हे धाये - भचा भचा छुं नःगु छगू चिच्चा पँगु शान्तिसफूया छगू ब्वति जिगु नेपालभाषाया संकलनया काप्पिइ कात्तु कानाच्वन । उगु चिच्चापंगु थ्यासफू छगू जक गथे त्वःफित, जि धायेमफु । जिं चाः, अबलय् जिगु ख्वाः ह्याउँसे च्वनावल । उकिं व चिच्चा पंगु शान्तिसफू त्वःफ्यूगुलिं किपा कायेमखं । अयसां जितः छझाः अजू चायेक लय्ता वल । सिंहसार्थबाहुलिसे प्यपुना वःम्ह जातिकाः अजिमा थें जिं मसीक, जिं मचायेक व शान्ति सफू जिके प्यपुनाच्वन । जिं काचाकाचां आशा सफू कुथिया निम्तिं भाषानिभाः प्रेमबहादुर कसाःयात लःल्हाना बिया । व आः क्याटलगिङ्ग व डिजिटाइज जुयाः वेभ साइटय् लाये धुंकूगु दु ।

आः थ्व सफू पिकयागु ब्याक्क फोटोत व थ्वयात सी.डी. चाः दयेकाः पाण्डुलिपि भाःपियाः आशा सफूकुथियात हे लः ल्हायेगु जुइ ।

जितः धाये मास्तिवः, यदि आत्मा धयागु गबलें मसीगु खःसा जिमि अबुं थुगु शान्ति सफू पितबीगु ज्यायात चायेकं मचायेकं ग्वाहालि यानाबिज्याःपिं जिमि सर्वसंघया थाकुलिपिं व भाइराजा दाइयात यक्को सुवाः बी । अले थुगु भिंगु ज्याया लिजलं जिमि ब्वाया आत्मां शान्ति लाके फइ धकाः विश्वास याना । अथे नं सफू पितब्वज्या यायेत ध्वाज्या यानाः माक्को ग्वाहालि बिया बिज्याःम्ह जिलाजं भाजु विजयरत्न बज्राचार्य Format Printing Press, हाकुताँ यँयात व सफूया देवः च्वयाः ग्वाहालि यानादीम्ह कलाकार पासा, प्रेममान चित्रकारपिन्त दुग्ययेक महादया । लिसें, अले जिं नं हानं छक्वः तपं देछाये थें सकलसित दुग्यंक महादया देछाया च्वना ।

राजा शाक्य
११२५ तछला

नुगःखँ

थनिं नीदँ न्ह्यः जिमि ब्वा मन्त । अनिच्चावत शंखारा ! भ्मी मनूत सकलें सी मानिगु सकस्यां स्यू । अय्सां हाले मज्यूगु म्ये, कने मज्यूगु बाखंया दुने लाःम्ह छम्ह बाखं म्वः थें करुणा प्वःचिनाः जिमि अबुं थ्व बँग्वारायात त्वःतावन । खः, व बुद्ध थें निर्वाण घोषणा यानाः ८० (चय्दँ) तक म्वाये मफुत । न्ह्य्निदँया बैसय् हे मयः मयः त्वःता वन ला धया थें जिगु मतिइ । उकिं दुर्गतिपरिशोधन मण्डलय् जिं वात्तुवाला जुइगु याना । वन्ताय्, योताय्, यिताय्, येताय् यंकुलिइ अले वंकुलिइ फुक्कथासं मालास्वया । गुम्ह भववानया काप्पिं जिमि बाःया आत्मां लँपु ज्यानावन जिं मस्यू । सुखावति भुवनय् वन ला ! अकिंञ्चित भुवनय् वन ला ! लाःसा थनसं अनसं 'जितः' सुनां नाला काइ ला' धकाः हाःनाः मदयेकाः इलिंफिलिं जुयाचवंगु दु ला !

यांथ्यां मदुगु मचा वैसय् मां मन्त । जिमि मांया याकः काय् जुयाः नं जिमि मामं जिगु मोह त्वःतल । खः जिमि मांया नां 'प्रेम देवी' । प्रेमया द्यः, तर जिगु प्रेमयात हाकु तिनाः व वन । अबलय् जि ख्वये नं मसःनि, न्हिले नं मसःनि । धात्थें अबलय् छाय् खः मस्यू, ख्वये माः धाइबलय् ख्वयेगु । ख्वये मजिल धाइबलय् ख्वये दीगु ।

गबलय् जि तःधी जुल, जिं जिमि बाःयाके जिमि मांया छुं लुमन्ति चिं फ्वना । जिमि ब्वां जिमि मांया कोसः हे लःल्हाय् माःथें च्वंक जितः म्वाये चुइकल । अबलय् जिमि ब्वां जितः अथे मयाःसां ज्यूगु खः ला धकाः मतिइ वन ।

ख ला, अन्याय मजुइकं न्याय माः जुइमखु । लाःसा जिके नं जिमि ब्वा मदयाः लोकाचारया सालुगु गाबलं भुनाः जमबाहाःद्यःयात निसलाः जक बीवं न्याय मजू ला ! थथे क्वपुंगु संस्कारं जितः त्यत्तुमत्तु त्यलेगु त्व हे मत्वःतू । उकिं मांब्वायात ह्ययेकेत पुलांगु संस्कार पुलाः न्हूगु संस्कार मालेगु इमिगु लुमन्तिइ छुं यायेमाःगु ताल । तर व ई जिगु अवस्थां चू लाका मब्यू । व

ईयात मफु मफु याक्व प्वालय् हे कत्ताका तयेगु स्वया । तर व, स्वस्वजक ब्याना वनीगु ।

खः, कवि दुर्गालालं भाय् ह्यूगु जुजु हर्षदेवया 'दशबल तुतः' नेवाः बौद्धतय् न्वय् व नुगलय् थाका तयेफइ ला धकाः मतिइ तयाः कलाकार पासापिनि ग्वाहालि फ्वनाः क्यासेट चाः दयेकाः पंजरां बीगु नं ग्वसाः ग्वया । ग्व, सुथां मलात धाये ला वा तालय् मलात धाये, जि सफल मजुल । अले लिपा जमबाहाःद्यःया शान्ति सफू लिसें देगः दुनेपिने च्वंगु ब्याक्क सिजःपौ, लीपौ, वहःपौ व लोहंपौया अभिलेखत मुनाः जिमि बाःया नामं अनुसन्धादातातय्त देछायेगु ग्वसाः नं ग्वया । आः वयात नं गःगः यानाः शान्ति सफू जक पिथनेगु क्वःछिना । लिपा उगु अभिलेखत धर्मदातातय्गु धर्म चित्तया धलः जक जुयाच्वंसां लिपा ब्वयेगु कुतः यायेगु बिचाः यानाः जिमि मां ब्वायाके क्षमा फ्वनाच्वना ।

अले थ्व शान्ति सफू (घटनावली), गथे खः, अथे हे जक थुक्को चाक्को तिफ्याये फक्को देवनागरी आखलं हीका ब्वयाच्वना । थुकिया मूल पाठ, च्वसं न्ह्यब्वया बियागु दु । थुकियात छुं विश्लेषण यायेगु व अन्वेषण यायेगु व गनंगिनं द्वना च्वंगु दुसा भिंकेगु भाला नं सःस्यूपिन्त हे लः ल्हानाच्वना । थ्व सफू जिगु मखु, छिकपिं सकसिंगु खः । महादया ।

राजा शाक्य
केल मासंगाः/ताम्सिपाखा, देक्व

ब्वयाखँ

भाय् व इतिहासया पौभाः जमबाहाःद्यः

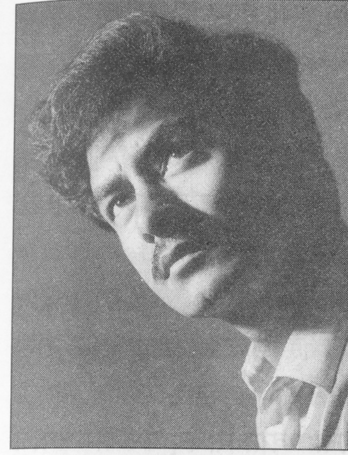
राजा शाक्य

'भाय्' – जातिया इहिल्वहं खः थें थ्वया धर्म, संस्कृति, कला, साहित्य व इतिहास इहिल्वहँतय् दिनाच्वंगु थां खः । थ्व हे थामं तँ थकयाः दनाच्वंगु देगलय् भ्रीं स्वानाच्वना । तापाःमि (विदेशी ?) तय्गु मिखाय् नं नेपाः देगःया देगलं जक भुनाच्वंगु देय् खः । अकिं देगः खँग्वः नेवाः (नेपाः ?) जातिया राष्ट्रियताया पर्यावाचि जुइ धुंकल ।

प्रत्येक मनूया जातः दइ । अथे हे प्रत्येक देगःया नं जातः दइ, बाखं दइ । व बाखं न्यनेबलय् जातः नं प्वलावनी । जातः प्वलेगुया धापू भण्डाफोड खःसां बांमलाःगु अर्थय् मखु – दुवालेगु खः, सुलाच्वंगु खँ लुइकेगु खः । भ्रीगु भाषा, संस्कृति, कला व इतिहासय् नं यक्को दुवालेगु ज्या ल्यं दनि । देगः देगलय् च्वंपिं द्यःपिं स्वनाच्वंगु बाखं न्यनेकनेबलय् धर्म व संस्कृति लिस्सें तनावने धुकूगु भाय् व सत्य इतिहास लुया वः । भाय् व इतिहास अध्ययन याइपिन्त दकले तःजिगु भः खः, द्यःपिं स्वनाच्वंगु देगः । अकिं भाय् व इतिहासया देगः हे कला, संस्कृति व धर्म । कला संस्कृति व धर्मया देगः हे भाय् व इतिहास । आः यँयुं केलत्वालय् च्वंगु कनकचैत्य महाविहारया दुने च्वंम्ह जमबाहाद्यःया बाखं छक्वः पुलुपालु कुलास्वये – सुया सुया छुछु धापू दु ।

नेपाल सम्बत १०८४ स भाजु सुवर्ण शाक्यया पिथनाय् भाजु कमलानन्द बज्राचार्य च्वयाबिज्याःगु 'जनबाहाद्योया बाखं' सफूया लिधंसा कथं बाखं थथे खः –

"खः छन्हु मैत्री बोधिसत्वं श्री शाक्यमुनी बुद्धयाके न्यनाबिज्यात – "नेपाल पुण्यभूमी कान्तिपुर नगरय् आर्यावलोकितेश्वर जनबहाःद्यः सुयागु कुतलं उत्पति जुया बिज्याःगु ? ... सुनां बिहार दयेका बिज्याःगु ?" धकाः न्यंबलय् शाक्यमुनी भगवानं थथे कना बिज्यात – थ्व कान्तिपुर शहर मदुनिबलय्

च्वमि

जमपुर धयागु जमदेश छगू दु । थ्व देय्या जुजु यक्षमल्लं राज्य यानाच्वंगु थ्व जुजुया कलाः मय्जु भूवनेश्वरी अले जुजुमचा (राजकुमार) रत्नमल्ल छम्ह दु । थ्व हे जुजुया कुतलं श्री करुणामय् जनबाहाःद्यः सत्व प्राणीपिन्त दयेका बिज्याना श्री करुणामय थुतं च्वना बिज्यात । ... ...

थ्व बिहार निगू खुसिया ह्वनाच्वंगु कालमोचन जःखः लाः । थ्व थाय्यात आः (थौं कन्हे) वंगः धाइ । थ्व कालमोचनय् स्वःल्हुयाः करुणामय दर्शन यातकि मृत्युं मुक्त जुयाः ल्वय् मदयाः सुख पूर्वक जीवन ह्वना च्वने दइगु जुयाच्वन । छुं गथे श्री करुणामयया अनुग्रहनं मनू सीसा स्वर्गय् अमरावतिपुर वनिगु । थ्व खँ सियाः स्वर्गया जुजु इन्द्रं नाप कालमोचनय् स्वःल्हुयाः श्री करुणामय दर्शन याःवल । थ्व कालमोचन सिद्ध जू थें तुं सु मनुखं गुंला लच्छि यंकं सांस्कृतिक बाजा थानाः ज्योतिरुप स्वयम्भू दर्शनयात धाःसा अर्थ, धर्म, काम व मोक्ष थुपिं प्यंगू फल लानाः फुक्क पापं मुक्त जुयाः यमराजया भयं तरे जुयाः सुखावति भुवनय् लाः वंगुलिं यमराजया दूतपिंसं पृथ्वी लोकं छम्ह हे सीपिं मनूत यमलोकय् यंके मफुत । अकिं यमराज ज्योतिरुप स्वयम्भू पाखें प्रभावित जुयाः थः मन्त्रि चित्रगुप्त लिसें थः दूतपिं ब्वनाः स्वयम्भू दर्शन याःवल । थबलय् नेपाःया जनतां सीका जुजु यक्ष मल्लयात चुक्लि याः वन । जुजुया नाता कथं जुजु यक्ष मल्लं यमराजयात थः लाय्कुलिइ ब्वन । अले थः प्रजापिनिगु धापूकथं नेपाःया प्रजापिं गुबलें ल्वगि मज्वीगु न्ह्याबलें ल्यासे ल्याय्म्ह जुया च्वनीगु बरदान फ्वन । तर यमराजं 'जिगु पाखें थ्व बरदान असम्भव खः, जिके थजाःगु शक्ति मदु धाल । थथे धायेवं जुजु यक्ष मल्लं बज्रपाणीयात लुखाय् पिवाः तयाः त्वःता मछ्वयेगु खँ न्ह्यथसेंलि यमराजं श्री आर्यावलोकितेश्वर करुणामययात सःतल । थुगु हे बखतय् जमदेशया जुजु

यक्ष मल्लया न्हिन्हिं म्वःलुइगु पुखुलिं करुणामय लुया बिज्यात । पुखूया लखं लुयाबिज्याःम्ह करुणामय जमलेश्वरयात जूगु खँ फुक्क कँसेलिं आर्यावलोकितेश्वर श्री करुणामयं बर बिल जि थहां वयागु लखं गन व्हनी अन कालमोचन सिद्ध जुइ । थ्व कालमोचन तीर्थय् सु न्ह्याबलें म्वःल्हुइ वया ल्वय् याउँइ, आयु ताहाइ अले काल हते जुयावनी । अकिं थ्व हे थासय् बिहार दयेकाः जितः ओता लिकाः स्वनाब्यु धकाः उजं जुल । अन हे यमराजया अंश चिन्ह लिंगय् तयाः यमलेश्वर धकाः नां छुना बियाः सिद्ध जुयाबिल । अले यमराजया दूतपिं सकलें यमलोकय् तुं लिहां वन । थुग हे बखतय् थः काय् रत्न मल्लयात जमदेश (जमः ?) या राज्य लः ल्हानाः थः बच्छि प्रजापिं ब्वनाः वंगलय् 'वाका' नांगु देश स्वनाः अन हे लायकू दनाः थ्वया सिथय् करुणामययात बिहार दयेकाः राज्य यानाच्वन । थबलय् हे जुजु यक्ष मल्लयात श्री करुणामयं दर्शन बिया बिज्यासें धाल – 'सुं नं मनुखं जिगु न्ह्यःने वयाः धारणी ब्वन धाःसा ल्वय् मदइ । छुं गथें ल्हाः तुति मदयाः जिगु न्ह्यःने वये मफुपिन्त, इमित रक्षा यायेया निंतिं जि लुयागु थासंनिसें दँय् छक्वः रथ जात्रा सालाः देय् चाःहुइकि धकाः नं उजं जुल । थ्व खँ न्यनाः जुजुं नं थ्वया निम्ति माक्व आयस्ता तयाबिल ।

यक्षमल्ल जुजु मदये धुंकाः वाका देश व जमदेश निगुलिं छगू यानाः रत्न मल्ल जुजुं 'कान्तिपुर' धकाः न्हूगु नां छुनाः राज्य यात । यक्ष मल्लया उजं कथं दँय् छक्वः आर्यावलोकिश्वर करुणामयया 'खः जात्रा' कथं हनाः न्ह्याना च्वंगुलिं थनया प्रजापिं सकलें स्वये जियाः तःमिलिसें बांलाःपिं ल्यासे ल्यायम्ह जुयाच्वंगु स्वये मफयाः नगः मूगुलिं यलया जुजु सिद्धिनरसिंह मल्लं नरसिंह साधना यानाः यँ देशय् हताल । नरसिंह खनाः ग्यानाः यँ देशया प्रजापिं सकलें याःयाः थें याका च्वंगुलिं यँया जुजु थः गुरु मन्त्रसिद्धि आचार्ययात सःताः उपाय न्यन । मन्त्रसिद्धि आचार्यं सिमांगढं भद्रकाली ब्वना हये फस नरसिंह ख्याना छ्वये फइ धाःगुलिं उघमय उजं दयेकल । थनंलि थःगु मन्त्रया बलं गुरु मन्त्रसिद्धि आचार्यं सिमांगढं श्री भद्रकालीयात साधना यानाः कलःचाय तयाः चान्हय हे यँ देशय् हल । तर जुजुया लायकू ध्वाका मचाः ।

अकिं छ्थाय् सतलय् च्वय् कलःचा खानाः न्ह्यलं ब्वनाच्वन । थबलय् कलःचां भद्रकाली मचाया रुप कयाः पिहां वयाः चपाख्यलय् म्हिता च्वंबलय् छम्ह ज्यापुं खन । व ज्यापुया थज्याःगु नसंचा इलय् याकःचा म्हिताच्वंम्ह मचा खनाः माया वनाः ज्यापु दाजुं थःगु खःमुलिइ तयाः थःगु बुँ तुप्याय् वन । लिपा गुरु मन्त्रसिद्धि आचार्य ध्यान यानाः तुप्याय् भद्रकाली म्हिताच्वंगु सीकल । अले काचाकाचां तुप्याय् वनाः काः वन । मचा भद्रकालीयात ह्ययेका हये मफुगुलिं लुँया मरि क्यनाः ब्वनाहल । थ्व खँ फुक्क कन्हय्कुन्हु जुजु यक्ष मल्लया लायकुलिइ वनाः मन्त्रसिद्धिं कन । अले मात्रिका गण द्यःपिनिगु प्याखं दयेकाः शत्रु दक्व नाश यानाः नरसिंहयात यलय् ख्याना छ्वत ।

थुकथं आर्यावलोकितेश्वर करुणामययात सेवा यानाः लोक उद्धार जुइगु उक्ति जुजु रत्नमल्लं नं पालन यानाचवन ।"[1]

नेपाल सम्बत १०७७ दँय् जूगु प्यंगूगु विश्व बौद्ध सम्मेलनय् ब्वति काःफ्वःपिं बौद्ध प्रतिनिधि पुचः बाहाः बाहालय् दुस्वः वःबलय् जनबाहालय् कनक चैत्य महाबिहार आर्यावलोकितेश्वरया पर्चा छापेयाना इउंगुलिइ थथे दु । गुगु खुलबुलु मिंगु ऐतिहासिक बाखं जुयाः नुगलय् कुत्तु कुला च्वं ।

"ॐ नमः श्री मदार्यावलोकितेश्वराय"

न्हापां परापूर्वकालस आर्यावलोकिश्वर देव नेपाल क्षेत्रस बिज्याना च्वन, थनंलि पच्छिम दिशाया मगल राजा नेपालस हता ओयाओ नेपालया राजा पनिस्त हतये यानाओ श्री आर्यावलोकितेश्वर देव लुतये यानाओ कायाओ यंकल, थ्वम्ह देवता पश्चिम दिशास महासमुद्र गन्धकीस कुतिन काओ तल । थ्व समुद्रस देव बिज्याना च्वनगुलि उलि थुलि वर्ष ओन धक संख्या याये

[1] बज्राचार्य कमलानन्द : जनबाहाद्योया बाखं, १०८४, सुवर्ण शाक्य यँ – स्वयादिसँ ।

मफु । थनलि उगु देशया राजा पनि फुकथ्यं म्ह मनाओ चिकु रोगन थियाओ ओन, थुगु कथं पेपुस्ता खुपुस्ता राजाया वंश चिकु रोगन पिडा जुल । ताकारं वस्येलि समुद्रस चोनम्ह देवताया दोष धक सियेकाओ थ्व समुद्र नं थत कायाओ यंबुतारस थापना यानाओ तलं । थ्व यंबुतारस देव बिज्यागु थुलि उलि वर्ष धक संख्या याये मफु थनंलि थ्व मगलया राजा नं अनेग स्वप्न प्रक्षात्तर खनाओ राजा नं नेपालया देवता नेपालसं तये यंकि धक आज्ञा जुल । श्री आर्यावलोकितेश्वर देव नेपालया चा गालस वानाओ तल । थ्व चा गालस देव बिज्यागु वर्ष थुलि उलि धक संख्या याये मफु थनलि जमल देशया कुम्हाल नं चागाल म्हू बेलस थ्व देवता स्थापना याक जुल ।

थ्व जम देशया राजा श्री हरिदत्त बर्मा महाराजा नं ञबुदेशया बहाल कनक चैत्यमहाबिहारस गलकुढ[२] देवल दयेकाओल स्वस्ये जात्रा यानाओ हल । थ्व गलकुढ देवलस बिज्यात कलं थनलि देवतायात जमलसं बिज्याकाओ निर्ति श्री जमलेश्वर धक नाम जुयो । थनंलि थ्वम्ह श्री हरिदत्त बर्मा राजा नं ञबु देशया पण्डित पनिस्के उपदेश ङनाओ न्हापायागु कथन श्री जमलेश्वर देवतायात रथजात्रा दयेकाओ तर, न्हओन दयेकाओ तर जुलो । शुभ"[३]

मेगु भाजु धनबज्र बज्राचार्यया धापू थुकथं खः- थौंकन्हय् साधारण चल्ती कथं थ्व बाहाःयात 'मच्छिन्द्र बहाल' धाइसां थ्व बाहाःया मुख्य नां कनकचैत्य महाबिहार खः । लिच्छिबि कालया ल्वहंपौ सिजःपौ (अभिलेख) स थ्व बिहारया खँ न्ह्यथना तःगु मदु, अय्सां नेपाल सम्बत २५६ ईया जुजु नरेन्द्र देबया पालेया छगू सफुतिइ थ्व कनक चैत्य बिहारया खँ न्ह्यथना तःगु दु । थ्व सफू राष्ट्रिय अभिलेखालयय् लानाच्वंगु दु । थुकें कनक चैत्य महाबिहार यैंया पुलांगु बिहारत मध्यय् लाः वःगु सी दु ।

[२] द्यः च्वनिगु कोथा दुगु थासं निसें गजू थ्यंक छतँ जुइक दनातःगु देगः । जनबाहाःया देगलय् आः जनबाहाःद्यः दुने च्वय् खः ग्वये थें घलिं ब्वया तःसा दथु गलय् कोथा दयेका तालं ग्वयातःगु दु । अन दुहां वनेमज्यू धइगु धापू दु ।

[३] प्यंगूगु विश्व बौद्ध सम्मेलनया ताकय् अंग्रेजीं छापे यानाः इउंगु पर्चा : थाकू, नेपाल प्रेस, त्यौड, न्हूल्या ई.सं. १९५६-११-२० ।

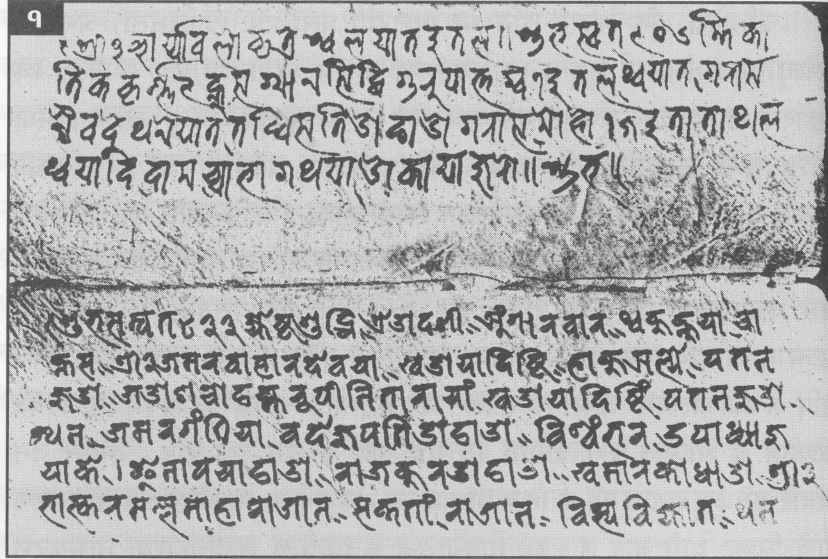
अभिलेख दसि मदुसां तबि थ्व बिहारया पुलां-पहः (प्राचिनता) अनुमान यायेगु यक्को लिधंसा लूगु दु । यक्षमल्लया पालय् च्वयातःगु छगू सफुतिइ थ्व बिहारया खँ न्ह्यथंबलय् 'कोलीग्रमे जमग्रन्थि बिमहारे' धका वःगु दु । कोलीग्रामया खँ न्ह्यथना लिच्छिबि अभिलेखय् नं दक्षिण (यिता) कोलीग्रामया रुपय् यक्को थासय् वःगु दु । शाक्यत थें कोलीत नं सभ्य व च्वन्ह्याःपिं जाति खः । कोलीत भगवान गौतम बुद्धया मावली खलकय् लाः । रोहिणी खुसिया ओतापाखे कोलीतय्गु अले वंतापाखे शाक्यतय्गु राज्य दुगु खः । लिपा शाक्यतय्गु थें कोलीतय्गु राज्य नं न्हना वंबलय् यक्को मात्राय् शाक्यत व कोलीत नेपाः गालय् दुहां वल । उपिं हे कोलीतय्गु बस्ति जुयाःलि "कोलीग्राम" नामकरण जूवंगु खः । वहे कोलीत व शाक्यत दुहां वःगुया ल्यू बौद्ध धर्म नं थन दुहां वल । अनंलि थन बिहार दयेकूगु धयागु सी दु । थ्व धापूया ल्यू कनकचैत्य महाबिहारया नामकरण पाखे बिचाः याये बहः जू । थ्व धापूया ल्यू कनकचैत्य महाबिहारया नामकरण पाखे बिचाः याये बहः जू । कपिलवस्तुइ च्वंम्ह कनकमुनी भगवानया चैत्ययात सम्राट अशोकं ल्ह्वंगु ल्वहंपौ लूगु दु । थुकथं हानं थनया कनकचैत्य बिहार नं कनकमुनीया लुमिन्तिइ दयेकूगु धयागु न्यन-धाल-खँ दु । गुगु वास्तविक जुइ फुगु यक्व सम्भव दु । थ्व विषयय् दुवालेगु ज्या यायेमाः ।

कोलीग्रामया अप्रभंस केल त्वाः खः । थ्व त्वालय् नांदंम्ह लिच्छिबि जुजु मानदेवं हिति (ल्वहं हिति ?) छुना वंगु छगू ल्वहंपौ लूगु दु । थुके नं थ्व थाय्या पुलांपहः बारेय् छुं जः लयाः वः ।

थ्व कनकचैत्य महाबिहाहाय् तुयूम्ह जनबाहाद्यः स्वंगु नांजाःम्ह मल्ल जुजु यक्षमल्लया पालय् जक खः धयागु न्ह्यथना वंशावलिइ च्वयातःगु दु - सत्य खने दु । अय्सां थ्व जनबाहाद्यः (आर्यावलोकितेश्वर) ला लिच्छिबि ईयाम्ह खः धयागु सी दु । गुगु थ्वया मूर्तिकलां नं सीके फ । लिस्सें थ्व मूर्ति लूगु थाय् जःया ऐतिहासिकता नं उगु खँ सी दु । लिच्छिबिकालया अभिलेखत वाला स्वये बलय् उगु ईया छगू नां जाःगु बस्ति 'जमषम्बी' हे जमल खः धकाः खनेदु । छुं गथे जुयाः व बस्ती ल्हानावंबलय् जनबाहाःद्यःया मूर्ति लूगुलिं नं जबाहाःद्यःयात जमलेश्वर आर्यावलोकितेश्वर नं धाल । लिच्छिबि इलय्

आर्यावलोकितेश्वर नां तच्वतं न्यनावन धइगु खँ लिच्छिबि ईया अभिलेखं सी दु ।

थुलि खं कनकचैत्य महाबिहार व जनबाहाद्यः निम्हं यक्को पुलां धयागु खँ सी दु । थनया बिहारय् च्वंपिं शाक्य भिक्षु व बज्राचार्यपिनि व्हनाच्वंगु सर्वसंघं नं थनया विशेषतायात पतिनं सुयाः क्यनाच्वंगु दु ।

लक्ष्मीनरसिंह मल्ल जुजुया पालय् जनबाहाःद्यःया देगः विषेश रुपं ल्व्हने ज्या जुल' धयागु खँ वंशावली च्वयातःगु दु ।

जमबाहालय् दुग ल्वहंपौ, सिजःपौ, शान्ति सफू फुक्क कला स्वत धाःसा मल्ल शाह जुजुपिंसं इलय् इलय् जमबाहाद्यःया पुजाआजाय् न्हयथना तःगु खँतसें यक्को खँ सीके फु ।

थ्व खँ जमबाहाःद्यःया बारेय् दुवालाः छगू सफू हे दयेकेगु आवश्यक जू ।"[४]

[४] नेपाल सम्वत १०९५ स न्यतया श्वेतकाली भजन मण्डल पाखें बाहालय् सनिवा पतिं बौद्ध भजन यायेगु अभियानय् जनबाहालय् लः ल्हाःगु म्हसीकेपौ खः । थुकिया च्वमि - धन बज्राचार्य ।

जमबहालय् दुने च्वंगु शान्तिसफूया छुंछुंब्वति ब्वया स्वये गुकय् जमबाहाःद्यःया व कनकचैत्यया उत्पत्ति बारेय् छुं न्हयथना खँ मदुसां मल्ल व शाह ईया बौद्ध संस्कृति लिस्सें ऐतिहासिक तथ्यया गतिविधि व अबलय्या नेपालभाषा रुप म्हसीके फइ ।

संवत ८०९ पोसराया अस्तमि कुन्हु .... रिस जओ न्हसपत कुतिन ओर, थोया उपद्र पाथिवेन्द्र ..... जुजु अभा जुल ।

० ० ०

संवत ८१० दिरागा नओमि कुन्हु ...... ङसपोर ओर थुरि उपद्र जुयाओ मदुया रक्ष्मी रानाय पाराओ स्यात दिन एदाचो ..... थाक कुन्हु ....

० ० ०

स्रवत ८८५ मिति पोसराथो ७ स दओ स्यकारओ .... ग्वखालि ओयाओ खुसिस पुजा याये मजिओ बाहालस पुजा याङाओ खुसिस लख जक तुरओना जुजु न सिपाहि बिज्यालस तयाओ रल (लख ?) तुयाओ ओया ॥

० ० ०

संवत ८८९ मिति कातिक कृष्ण द्वादसि कुन्हया चान्हस, श्री २ पिथि नालायन जुजु बिज्याङाओ ख्वप देस म्हासय यात दिन क्षखा ५०१ मि नु, स्याक २००१ थनंलि जय पकामर जुजु गोर हयाओ अभा जुर, ख्वप जुजु यरया जुजु य जोनाओ हर ।

० ० ०

शुभ संम्वत ९१९ स्ति ज्येष्ठ शुक्ल ८ न्हस श्री ३ जमलेस्थल देओयाके ल्हासस (न्हास ?) चोका कुतिन ओल, थ्वया शांति मयाकू, थ्वया उपद्र वैशाष कृष्ण ११ न्हस श्री ३ ग्रीवान जुद्ध विक्रम शादेव जुजु काजी भाला दकों लोकसिया इदुम्हं दोल ल ८००५ दु, दुहां ओल, चान्हस श्री ३ स्वामिजु यल तोताओ पिहा बिज्याक कासि ओन जुरो शुभ ॥

० ० ०

शुभ सम्वत ८९५ मिति यला थ्व ५ स जओदिस्ति उपद्र जुलो थ्वया उपद्र पोसल्हा थ्वक १० स श्री ३ पिथि नालायन जुजु अभा जुलो...... पुन्हि कुन्हु, दस कम सकतां याक, बाजन जुको मयेकू जुलो ॥

० ० ०

श्री ३ आर्यावलोकितेश्वरयात दुतल। शुभ सम्वत् ९०६ स्ति कातिक कृष्ण ९ न्हूस ग्यानसिद्धि गुरूयात ग्व १३ तल, थ्व यात गरास नैबदे थनेंयात तधिसति ओङओ गरास मोहो १५३ ता ताथल थ्वया दि दाम, च्या भाग थयाओ काया जुरो॥ शुभ॥

० ० ०

शुभ सम्बत ८३३ ज्येष्ट शुद्धि त्रैओदशी, अंशारवार, थ्व कुन्हुया चान्हस श्री ३ जमर बाहार देवया, खओया दिष्टि, हाकु भ्रूल्ये पतन जुरो, जओश चोङम्ह रूपीति ताराया खओया दिष्टि पतन जुरो, थन जमरगंथिया, बदेजु पति ओङाओ विश्वंभर, उपाध्याजुयाके,। इनाप याङाओ राजकूर ओङाओ, ख मारको धाओ श्री ३ भास्कर मल्ल माहाराजान सकतां राजान बिस्य बिज्यात, थनं सति कुन्हु, चओदेश बुधवार थ्व कुन्हु करस रंग, पूजा याङाओ रूबुछुरिङत् विधि थ्यं निम्हस दिष्टि कनका जुरो, थ्वनरि, पुन्हिस, वृहस्पतिवार कुन्हु, विधि थ्यं शांतिक याङा जज्ञ सहित याङान, थ्व बेरस, देओया गुरु वाहारत, गुनाकरन याय मार धाओ, थन याये मदु, थन देओया गुरुबाहारन क्षा या थ्यं शांतिक यात कु जुरो।"

थुकथं स्वंगू कुनं कये च्यानाः जमबाहाःद्यःयात न्ह्यब्वये धुंकाः पुलुपालु खंगु छताबता खँ न्ह्यथना स्वये। 'जनबाद्योया बाखं' सफुतिइ जमबाहाःद्यःया उत्पती व वसपोलया गुण (कन्ना) न्ह्यब्वयेगु पहः रोचक जू। धात्थें ला गद्य गुरु निष्ठानन्दया छ्य् जुयाः नं मस्यु भाषा न्ह्याः वनाच्वंगु पहः व टेक्निक पं. निष्ठानन्दं च्वया बिज्याःगु 'ललितबिस्तर' नाप यक्को ज्वः लाःवः। अले च्वमि थः हे न्ह्यःने फयतुनाः कना च्वने थें कनाच्वंगु पं. जोगमुनी बज्राचार्यया 'श्री आर्यावकितेश्वर 'गुणकारण्ड ब्युह' तकिं तकिं लूगु खँपु माःहनाः च्वंगु भाषा शैलि स्वयाः थ्व जनबाहाःद्यःया बाखं सर्व साधारणं ध्वाथुइ कथं जू। उकिं हे मखा, 'ललितविस्तर' सफू नेपालभाषाय् भाय् हिलाः पिहां वःबलय् कवय्‌पिं पुरोहितवादया धँय्‌तसें वसपोलयात हयेकाःगु। न्ह्यात्थेंसां थ्व जनबाद्यःया बाखनय् जमबाहाःद्यः व मेगु ऐतिहासिक थाय्‌तय्‌गु वर्णन बुद्धया न्हापा बाय् बुद्धकालिन मखुसां बाखं कनेगु भाला शाक्य मुनी भगवानयात लः ल्हाना तःगु दु। व्हनागः-

व्हंगः-वंगः अले कालमोचन खुसि छथाय् लानाच्वंगु खँ भाषा विज्ञानयात मिखाभाय् यानाच्वंगु दु। गथे जमबाहाःद्यःयात नीलः कयाहया ख्वाः सिकेगुयात थौं 'खि चायेगु' धकाः अपभ्रंस जुइ धुंकल। विद्वान पंडित हेमराजया धापू कथं 'ख्वाः' खँग्वःया न्हापाया रूप 'ख्यो' खः। ख्यो→ख्वाः→खि जुल। थुगु हे रूपं थौं खिचापुखू नं ख्यो चायेगु पुखूया अपभ्रंस रूप खः।

आर्यावलोकितेश्वरया कन्नां यें देय्‌या (नेपाः ?) मनूत सीसां सुखावति भुवनय् बाय् लाः वनिगुलिं स्वर्गया देवलोकपिं व इन्द्र नापं आर्यावलोकितेश्वर करूणामयया दर्शन यायेत थन बासं च्वंवःगुलिं थ्व थाय्‌या नां "इन्द्रचोक" धकाः धाइगु खँ नं तर्कपूर्ण मजू धकाः धाये मछि। तर 'वंगः' खँग्वः यक्षमल्ल जुजुया न्हिं न्हिं म्वःल्हइगु पुखूया लः बाः वनाः व्हनाच्वंगु खुसि कथं व्हनागलं थौं वंगः जुइगु सम्भावना दुसां थ्वहे वंगः दुवाःया ओतारिखे च्वंगु कुमारी चुकय् 'वंघः' धकाः न्हूघः, नःघः व श्रीघः थें ल्वहंया घः (कलस)त दुगुलिं भ्रीत कुटुहलतां कय्‌कय् पू। हान थौं निपु खुसि व्हनाच्वंगु उल्लेखित 'कालमोचन' खुसि 'बागमतीस' लानाच्वने धुंकल। थनं न्ह्यानाच्वंगु खुसि बागमती व मेगु विष्णुमती खुसि व्हनाः स्वानाच्वंगु टेकु दोभान खःसां जमलेश्वर बाय् जमबाहाःद्यःलिसें 'कालमोचन' खँग्वः यक्को स्वापू दुगु जूगुलिं थ्व कालमोचनय् दिनाः स्वये बहःजू। नवरथ मेलाबलय् प्यन्ह कुन्हु कालमोचनय् म्वःल्हुयाः जमलेश्वर माहाद्योयाथाय् देय्‌के वनेगु व अले रथ जात्रा क्वचाये धुंकाः लगमं जमबाहाःद्यः लित हयेत जमबाहाःद्यः रथय् च्वनीपिं खःकू पाःलाः व लःपाःलाःपिं सकलें बागमती धकाः कालमोचन सिथय् म्वःल्हुयाः नीलः कयाहयाः पुजा याइगु लुमंके बहः जू। तर थ्व खँया विषयय् थौं जमबाहाःयापिं गुरुजुपिसं न छुं मसी धुंकल। लाःसा मि नःगु, छुं नःगु अले तनावंगु जमबाहाःया शान्ति सफुतिइ न्ह्यथना तःगु दु ला ? ! थुकथं भौगोलिक हुनिं बाय् ऐतिहासिक तथ्य चू मलाःगुलिं थज्याःगु महत्वपूर्ण खँ दुवाला स्वयेत मेमेगु थाय्‌या बाखं नं माः माः हना स्वयेबलय् गनं गिनं तक्यना तिक्यना च्वंगु दयेफु।

धात्थें ला दुवाले ज्याया निम्तिं पिथने धंकग खँया जक लिधंसा मजुसें न्यनधाल खँ नं यक्को यक्को महत्वपूर्ण जू। जमबाहाःया काय्‌सचा कथं जिं

नं छुं खँ न्यना तयागु थुकथं खः - "न्हापा न्हापा नेवाः जुजुपिनिगु पालय् (मल्लत मखुसां किराती व लिच्छिबि जुजुपिं नं नेपाः जाति ?) जमल धयागु थासय् बुं ख्यः दु अन छेम्ह बुं ज्या याइम्ह ज्यापुं बुं पाला च्वंबलय् 'त्वाक' सः सवयेक कुलिं लात हँ । अले 'आय्या' धकाः सुं हाला हल हँ । थथे हाला हःगुलिं ज्यापु दाजुं काचाकाचां 'सु थ्व' धकाः चा खिनाः स्वःबलय् जमबाहाःद्यः भ्वसुना च्वन हँ । अले दाजुं काचाकाचा थना स्वत । जमबाहाद्यवं 'जितः थन तये मते यंकि धाल' हँ । ज्यापु दाजुं थःगु छेँय् यंकल । अबले निसें ज्यापुया ज्या खँय् धमाधम जिया वल । थुकथं जिया वये धुंकाः ज्यापुयायात धाल- 'आः जितः थन तया तये मते जुजुयाथाय् तये यंकि ।' थुलि धायेवं ज्यापुं जुजुयाथाय् वनाः धाः वन । जुजुं "बुं लुया वःम्ह द्यः नं छं थःथाय् तया तये धयागु दु ला' धकाः उध्रिमय् आठपहरिया व्छ्याः कायेका व्छत ।

लायकुलिइ जमबाहाःद्यः हये धुंकाः छु न्हि लिपा म्हगसय् जमबाहाः द्यवं जुजुयात दर्शन बिल । अले धाल हँ - स्व, जितः थन तया तयेगु मखु, कनकचैत्य भगवान लुया वःगु पुखू दुगु विहारय् देगः दनाः तये यंकि ।[५] जमबहाःद्यवं धाःथें जुजुं नं कन्हय् कुहु आठ पहरियातय्त कनकचैत्य विहार गन लाः स्वया वा हुँ धकाः उजं बिल । अबले जमबाहाः कोलीग्राम मखुनि, केलत्वाः शहर मखुनि । जंगलया जंगल जक । आठपहरियायात जंगलय् चाः हुहुं माला च्वंबलये यचुसे लः मुना च्वंगु पुखू छगू लुल । अन तुयूम्ह, ह्याउँम्ह, वँचुम्ह, म्हासुम्ह, व वाउँम्ह न्याम्ह किसित[६] लः त्वनाच्वंगु खन । आठपहरियात अजू चाल- 'अहो किसि धयापिं ला छताजि यापिं जक दु । थिपिं ला रंगिचंगि जुयागुलि बांलासे च्वंपिं । कनकचैत्य नं थन हे जइका धकाः जुजुयात चुक्लि न्यंकः वन । जुजुं नं जमलया जमःमि ज्यापुलिसे हयाः कनक चैत्य महाबिहारय् देगः दयेकाः स्वने हल । नापं जमबाहाःद्यः धकाः जमलं लुयावःम्ह जूगुलिं धाःगु खः ।"

[५] अन रंगीचंगीपिं किसितसें स्वः ल्हु वयाच्वनी ।

[६] थुपिं न्याम्ह किसिया बाखं सफू हे किलागलय् दु धाइ । अयसां इमिसं नं छुं मस्यूगु सी दु । थौंकन्हय् यँद्याःबलय् पुलुकिसि धकाःतुयूम्ह किसि पिकाः । द्यः गमय् ह्याउँम्ह जक दु ।

खः नं खः जमःया ज्यापु खलः जमःमिया रूपय् जमबाहाःद्यःया न्ह्यागगुं गुथिइ थ्याकेमाः । जमःमि मदयेकं मज्यू । अले जमबाहाःद्यःया लिछ्ययनय् कुलिं पाःगु धकाः खरूं नं ला थ्वयात न्यनधाल खँ जक मधासे बांलाक हे कत्ताना स्वये बहः जू । अले कनक चैत्य (मू चिभाःद्यः) या लिक्क जवपाखे चिकिचा धाःगु ल्वहं हिति छधाः दुगु व न्हापा छकः देगःया फःया भुलिं भुलिं लः सिलिसिलि पिहां वःगुलिं दुने पुखू दुगु खँ सत्य हे खः ला धकाः बिचाः याये छिं ।

जमबहाःद्यः करूणाया प्रतिक ला खहे खत । कन्नायां सम्बन्धय् यँया प्रजातसें छक्वः तच्वतं दुःख स्यूबलय् जनबाहाःद्यवं निफुति ख्वबि हायेकल धयागु खँ न्यनधाल खँ दु । व निफुति खवबि तिकि दनाः तुयूम्ह तारा व वाउँम्ह तारा श्रृष्टि जुल । गुपिं निम्हं जमबाहाःद्यःया जवंखवं फ्यतुका तःगु दु । थुपिं ताराया विषयय् 'शान्ति सफू' स न्ह्यथना तःगु दु । तर 'जनबाद्योया बाखं' सफुतिइ थ्व खँ न्हयथना तःगु मदु । थ्वया ल्यू लगमय् च्वंम्ह जमबाहाःद्यःया मांया स्वापू नं छुं न्ह्यथना तःगु मदु । जमबाहाःद्यःया मांया लिउनेसं च्वंगु वंगल सिमायात 'मांसिमा' धायेगु चलन दु । जमबाहाःद्यःया खःसालेबलय् नं 'मांसिमा' धकाः स्वचाः चाःहिकेमाः । अले थ्व सफुतिइ न्ह्यथनातःगु खः सालेगु व धलिं लुकेगु (न्हवं) प्रथा दुने लाःगु दश कर्मया ज्या छुइगु प्रथा वंशावलि कथं जुजु यक्षमल्लया पालंनिसें मखु पर्चाय् च्वः थें जुजु हरिदत्त बर्माया पालय् नं मखु, जुजु प्रतापमल्लया पालंनिसें तिनि न्ह्याना वःगु खः । अले सिद्धिनरसिंह मल्ल जुजुं नरसिंह अवतार साधना याना यँया जनतात सुखि जुयाच्वंगु नुगः मुयाः यँय् हयकाः वःगु न्यनधाल खँ दुसां उगु ईलिसे छुं हे स्वापू मदु । छाय्धाःसां जुजु यक्षमल्लया इलय् यल जुजु सिद्धिनरसिंह मल्ल मखु । 'यँ,' 'यल' ख्वप' व 'भोत' धकाः राज्य कुचा थलाः थः कायपिंत इना ब्यूम्ह जुजु यक्ष मल्ल खःसा अबले यलया लानिया रूपय् यक्ष मल्लं थः म्ह्याय् धर्मवती मल्लयात लः ल्हाःगु खः । यलया राज्यय् जुजु सिद्धिनरसिंह मल्ल वःबलय् यँय् शिवसिंह मल्ल व प्रताप मल्लं राज्य यानाः च्वंगु खः ।[७]

[७] मुनंकर्मी लिलाभक्त : मल्लकालिन नेपाल, २०२५ आषाढ, रत्न पुस्तक भण्डार, काठमाडौं ।

अले कनकचैत्य महाविहार जुजु यक्षमल्लया कला भूवनेश्वरी मल्ल. नं दयेकूगु मखु । थ्वला जमबाहाःद्यः स्वने गुलिखे न्ह्यः हे कनक चैत्य (मू-चिभाः द्यः) या नामं स्वना तये धुंकूगु खः । न्ह्यात्थे जूसां 'जनबाःद्यःया बाखं' सफू नेपाःया धार्मिक ऐतिहासिक बाखं खः ।

प्यंगूगु विश्व बौद्ध सम्मेलनया ताकय् पिदंगु पर्चाय् जमबाहाःद्यः खुया यंकूगु घटना जूगु दँ न्ह्यथना तःगु मदुसां नेपालय् शंकराचार्य व शमसुद्दिनया हताः नं महमुद गौरीया लखनउ लूट जक मखुसे नेपालया पवित्र धार्मिक इतिहास व जीवनय् हाकुगु दँ खः । गबलय् गुलिखे गुलिखे बौद्ध ग्रन्थ सफूत व द्योया मूर्तितयत प्रहार जूगु खँ वंशावलिइ न्ह्यथना तःगु दु । अले वंता पाखें मुगल जुजुं अबलय् नेपाःया जुजुयात गद्दीं हते यानाः नं प्रसस्त धन सम्पती लिसें जमबाहाःद्यः नापं लाका यंकूगु, ज्वनावने मफयाः महासमुद्र काली गण्डकीस क्वफाना थकुम्ह सु मगल जुजु खः बांलाक दुवाला स्वत धाःसा मगध ? बाय् मगर ? न्यनधालखँ दु, मंगोलत चिच्चा दनाः खान, मगर (मगः) जुयाः नेपालया व.तापाखे नं बल्लाःपिं शासक जुयाच्वंगु दु । अले इलय् बिलय् वयाः नेपाः गालय् हतायेगु इमि बानि दु । व काली गण्डकी पारी जुनाः वये माःपिं मगल (मंगोल ?) जुजु हे मगर जुजु खः । इपिं तच्वतं बहादुर व बल्लाः । लिपा इपिं चौबिसि राज्य लिसे गोरखा लमजुङ्ग्या शाह जुजुतयगु वंशिय न्यनावन । ANTHROPOLOGY (नृवंश शास्त्र) यात बः कयाः स्वयेबलय् खः मखु सी दइ । छायधाःसां 'इमिगु रूपरंग भेष भुषा व भाषा स्वयेबले इपिं मंगोल परिवारया हे कचामचा धायेमाः[८]

अले लिच्छिबि कालया सूर्य वंशीय जुजु हरिदत्त बर्माया इलय् जमबाहाःद्यः स्वने हःगु खँ पर्चा भ्वंतय् जक न्ह्यथनाःतःगु जूसां भ्रीथाय् ऐतिहासिक संरक्षण व परातात्विक अन्वेषणय् सरकारपाखें म्हो कुतः जूगुलिं छुं ल्वहंपौ व वंशावलि मलूगु छुं तःधंगु खँ मखु ।

[८] श्रेष्ठ स्वयम्भू लाल : झिजि, १०८८, 'मगःत व इमिगु भाय्', पौ १९-३०, ये

जमबाहाःद्यःया उत्पतिया पुलुपालुइ भाजु धनबज्र बज्राचार्यं कनकचैत्यया उत्पति बारेय् 'कोलीग्राम' खँग्वःया खँ दुगु वंशावली बः कयाः न्ह्यथना बिज्याःगु तर्कसंगत जूसां कोलीतलिसें हे नेपालय् बौद्ध धर्म दुहां वल' धायेगु भचा न्हिलेमास्ति वःगु खँ जुइ ला । छाय्धाःसा कनकचैत्य चीभाः कनकमुनीया लुमिन्त व कपिलवस्तुइ च्वंगु कनकमुनीया चीभाःया नक्कल खः । गुगु कपिलवस्तुया चीभाः ल्वहंगु खँया ल्वहंपौ दु धकाः धया बिज्यात । तर नेपालय् अशोकं बौद्ध धर्मया प्रचार कथं यलया प्यंगू दिशाय् च्वंगु थूर चैत्यत, असं बाहाःया अशोक चैत्य अले थः म्ह्याय् चारूमतीया थनया हे छम्ह क्षेत्री कुमार देवपाल लिसे इहिपा यानाः बिसें चाःबही स्वनावंगु जक मखु स्वयम्भू पुराण व वंशावलिइ न्हापाम्ह बुद्धं नागदहया उत्पती यानाः थः स्वयम लूगु खँ न्ह्यथना तःगु दु । अले विपश्वी बुद्ध, शिखि बुद्ध, विश्वभू बुद्ध, ककुरछन्द बुद्ध व मञ्जु श्री बोधिसत्वपिं थन स्वयम्भूया दर्शन यायेत वःगु खँ पौराणिक काल खःसां ख्याः यायेगु खँ मखु । अकिं नेपाः उत्पति जूगु हे न्हापांम्ह बुद्धया उत्पतीया ल्यू ल्यू खःसा बुद्ध व नेपाल शब्द हे थःथवय् पर्यायवाचि जुया च्वने धुंकल । धर्मया खँ ला धाये हे म्वाःल । अय्सां धनबज्र बज्राचार्यया कोलीयतलिसे नेपालय् बौद्ध धर्मया प्रवेश जूगु धयागु कोलिय खँग्वलं केल जुइफुगु भाषा विज्ञानया जति खः । ग्राम पुलांगु वस्ति जुइ लिपा शहरय् हिलेवं तवाल-त्वलय् हिला वने फु । आशा दु, जमबाहाःद्यःया विषयलय् छुं जला जक मखु बांलाक निभाः हे त्वयेक भःत मालेगुलिइ पूवने फइ । थ्वयां ल्यू जुजु मानदेवं केल त्वालय् हिति छुनां व्यूगुया ल्वहंपौ न्हापा तःखा छेँया तुंया लिक्क अथें वांच्छ्या तःगु न्यनागु दु, लिपा व (ल्वहं पौ तःखाछेँ पञ्चदां गुथिया छम्ह गुथ्यार ?) न्यतया छम्ह उदाय् साहुं थःगु छेँय् तइ तकल धाःगु न्यने दु ।

अथे हे जमबाहाःद्यःया उत्पती व मेमेगु बाखं सफूत सवल बाहाःया पं. बद्रिरत्न गुरुजुयाके सुरक्षित जुयाच्वंगु दु धयागु खँ न्यनेदु । वसपोलं सुयात लः मल्हाःसां, ल्ह्यया काये मब्यूसां, ब्वनाकाये मदुसां थम्हं हे पिथनाबिज्याःसा भ्री धर्म, इतिहास व भाषाया ख्यलय् वसपोलया नां लुँआखलं च्वः वनी । मखुसा जमबाहाःद्यःया देगलय् च्वंगु शान्ति सफू व मेमेगु ऐतिहासिक भः उखेथुखे

लानाः छुं नया, मिं नयाः मदया वं थें पुज्यानाः किलं नकाः वांछ्वयेगु व लिबाक पिथनाः इलं द्याकेबलय् वसपोल जक मखु भ्भी सकलें द्याः वनी । थ्व हे खँयात कःघानाः जि नं **शान्ति सफू**या खँ माः हनाः छगू सफू पिकायेगु ग्वसाः दु । गुकें भ्भीगु देःया ऐतिहासिक तथ्य लिसें भ्भीगु भाय्या आगमय् ग्वयाःगु छकू क्वथाया ताःफ्वः चायेकेगु ताःचा जुइ भाःपाः ।

ग्वाहालि कयागु सफूत

१) रथया शान्ति सफू

२) प्यं.बि.बी.सं.या ताकय् पिदंग जमबाद्यो म्हसीके पर्चा

३) प्रो. भण्डारी, ढुण्डिराज — नेपालको आलोचनात्मक इतिहास

४) बज्राचार्य, कमलानन्द — नजबाद्योया बाखं

५) बज्राचार्य, जोगमुनी — आर्यावलोकितेश्वर 'गुणकारण्ड ब्युह''

६) बज्राचार्य, निष्ठानन्द — ललित विस्तर

७) बज्राचार्य, धनबज्र — जमबाहाः सम्बन्धी छ्पु च्वसु

८) बज्राचार्य, धनबज्र — दोलखाको ऐतिहासिक रुपरेखा

९) मुनंकर्मी, लिलाभक्त — मल्ल कालीन नेपाल

१०) श्रेष्ठ, स्वयम्भलाल — भ्भिजि

११) 'ह्रदय' चित्तधर — नेपालभाषाया जातः

(साभार : जः दँपौ ल्याः ९, ने.सं. १०९९)

मूखँ

१

१ (क)

श्री ३ आर्यावलोकृतेश्वलयात दुतल ॥ शुभ स्वत् (सम्बत्) ९०६ म्ति का-
तिक कृर्ष्ण ९ न्हुस, ग्यानसिद्धि गुरुयात्त ग्व १ दुतल, थ्वयात, गरास
नैवदे थनेयात, तधिसति ओडओ गरास मोहो १५ दुता ताथल
थ्वया दि दाम च्याभाग थयाओ काया जुरो॥ शुभ ॥

१ (ख)

शुभ सम्बत् ८३३ ज्येष्ट शुद्धि, त्रेओदशी, अंगारवार,, थ्व कन्हया, चा
न्हस, श्री ३ जमरबाहारदेवया खओया दिष्टि,, हाकु झल्ये, पतन
जुओ, जओश चोङम्ह रुपीनि तारायां, खओया दिष्टिं, पतन जुओ,
थन जमरगंठिया, बदेजु पति ओडाओ विश्वभर उपाध्याजु
याके, । इनाप याङाओ, राजकर ओडाओ, ख मारको धाओ, श्री ३
भास्कर मल्ल माहाराजान, सकतां, राजान बिस्य बिज्यात, थन

२

२ (क)

सति कुन्हु, चओदश, बुधवार थ्व कुन्हु, करस, रंग, पूजा याङाओ,
रुचु छुरीङन, विधिथ्यं, निम्ह्सं दिष्टि कनका जुरो, थ्वनरि, पू
न्हिस, बृहस्पतिवार कुन्हु, विधि थ्यं शांतिक याङा, जज्ञे सहि
तन याङान, थ्व बेरस, देओया गुरुबाहार रन्हचन्द्रन यात, थ
न राज गुरुबाहारन गुनाकरन, यायमार धाओ,, थ
न,, यायमदु,, थन,, देओया गुरुबाहारन, (इ) क्षा या थ्यें शांतिक यातकु जुरो...,

२ (ख)

शुभ सवत ८९५ मिति यला थ्व ६ स जओ दिस्ति उपद्र
जुलो थ्वया उपद्र पोसल्हा थ्वक १० स श्री ३ पिथि ना
लायन जुजु अभा जुलो, हगना तयानं पुन्हि कुन्हु, दस
कम सकतां याकू, बाजन जुको मदकू जुलो :-

३

३ (क)

शुभ संम्बत ९१९ म्ति जेष्ट शुल्क ८ न्हुस श्री ३ जमलेस्वल देओयाके न्हास
चोका कुतिन ओल थ्वया शान्ति मयाकू, थ्वया उपद्र वैशाष कृर्ण्ण ११ न्हुस श्री ३
ग्रीवान जुर्द्ध विक्रम शाहेव जुजु काजि भाला दकों लोकसिया इदुम्हं दोल,
ल ८००५ दु, दुहाओल, चान्हस श्री ३ स्वामिजु यल तोरताओ पिहा बिज्याक, का
सि ओन जुरो शुभ :॥

३ (ख)

शुभ सवत् ९४४ म्ति भाद्र बदि १३ न्हुस श्री ३ आर्य्यावलोकृतेश्वर-
या देओरया फरस पेखेलें,, बाहारसं, देओरया दुन्य दथु गरप
सं, हिओ * (वा) गाक, न्हु पेन्हु यकंगात सुथ २ जक गायु, न्हिनस जक
मगाक जुर थ्वया शान्ति मयाक जुर शुभंः ॥ :
॥ शुभ॥ संवत् ९४५ म्ति मार्गशिल शुदि १३ न्हुस पाल्यास चोनम्ह काजि, उजिसिं करन्यल,
स्वर्गे जुर म्हे ५ सति ओन जुर शुभं :॥ ॥

* 'ओ' थौंकन्हय् थ्व आखः देवनागरीस मदुगुलिं 'वा जक प्रयोग जू।)

४

४ (क) ४ (ख)

संवत ८३६ पार फययात, कथ चोयाओया, पोसरा घतिया

धमचद्रया	दीशि गुथिया पार फय
जयासिंजु	धमराज
धरादेओ	परिख
परिख	धनरादे
रन्हधरि	जुगिदेओज
जुगीदेओजुयाके	रन्हधरिजु (रन्हधरिजु ?)
धमराज	देओचद्र
देवचद्र	......या बो धेमचंद्र बाबुचाया सिद्धिमुनि

५

५ (क)

अमावसि पार फय	जुधान पार फय
जयासंजु जुगिदेओजुया पा	परिख
धमचद्र बाबुचाया वो	धराज दे
जयसिंज	जयसिंजु
धमराज	रन्हधरि
रान्हधरि	धमराज धमराज
देओचंद्र	सिद्धिमुनि
मरिरन्ह	धमचद्र

५ (ख)

पंञ्रा गुथिया पार फया
धमचद्र बाबुचाया बो
जयसिंजु

दिशि पिन्हु .... ह्ड* या पार
फया धरादे
जुशि देओजु चोबो जयसिंजु
रन्हधरि
देओचद्र
धमचद्र बाबुचाया वो
सिद्धिमुनि (?)

* (...).... देवनागरीस थ्व आखःग्वः मदुगुलिं थौंकन्हय् 'न्ह्य' छ्यलेगु याः।

६ (क)

रथया सान्ति सफू जुल
सफू ७ गु चिधग भो थु छगु जुरा ८

७ (क)

शुभ सम्व ९८ .. (२) म्ति चैत्र कृष्ण २ स क्षखाया छुतिं चोङागु सर्वसंघ... (स) चोस्यं तयाजुर

तैस (ज?) थाकालि	म्ह	- १
विश्व वर्ज	म्ह	- १
व्यखामुनि	म्ह	- १
हलष	म्ह	- १
अमितपति	म्ह	- १
विल	म्ह	- १
रत्न वीर	म्ह	- १
काजिमां	म्ह	- १
राजिन्द्र	म्ह	- १
जितामुनि	म्ह	- १
भाजु बिल	म्ह	- १
राज बिल	म्ह	- १
चैत्य	म्ह	- १
ललाकल	म्ह	- १
हरखमु	म्ह	- १
जुजुधं	म्ह	- १
सुबिरल (त्न)	म्ह	- १

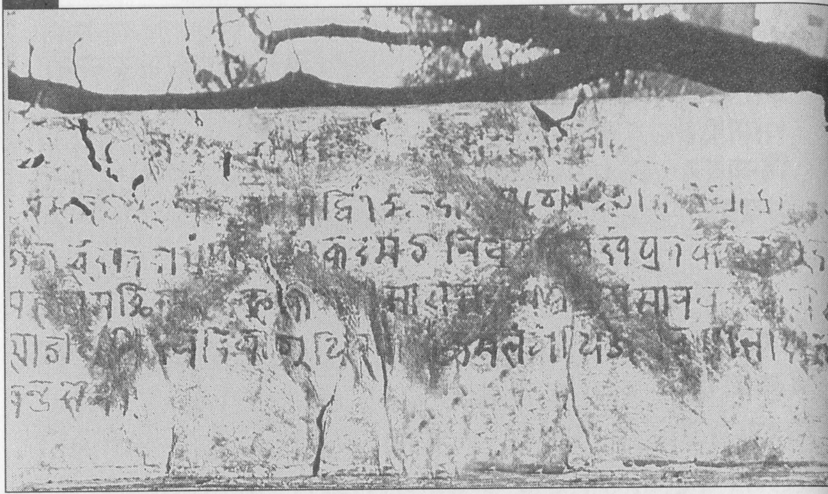
८ (क)

शुभ सम्वत् ९८९ मिति चैत्र शुदि ९ स लथ जात्रा याना हया ब्यल-
स असं मथ्यनक, शिमास अरे जुयाओ रथ स्यनाओ रथ महङनाओ
रथ थानाओ चोन, थ्व बेलस जरनेर साहेव,, याके क्ष १ भदि पंमां
थापाजु संघं प्रमुषनं बिति याना बेलस श्री जरनेर साहेवनं सां
ति यायत खर्च प्रसंन जूल, थ्व बेलस भिनगु बेला सोयाओ कल-
स पूजा यानाओ, श्री ३ करुणामय क्वाहा बिज्याका असं दबुलिस

८ (ख)

बिज्याका जुल ; सति खुनु रथ पियकाओ रथ न्हुगु दयकाओ, भिनगु
बेला स्वयाओ ; कलस पूजा यानाओ ; श्री ३ करुणामय थाहा
बिज्याका ; ओश्यंलि, होम याना छुकिं दाल बलि बियाको ; चन्द्र बिं
बु शुर्अम्बिबु ; आत्माबिम्बु गउदान ; रथ दान पाथ पञ्च रक्षा ; भद
चरि ; तारासना, अपरमिता,, थुलि पाथ यानाओ, सान्ति याना
जुल, थुलि धुनकाओ असण जात्रा ङाय- का जुल, शुभ ॥ ॥ ॥

९

..जयं..च.... ८ मत् जु...को (?)

संवत् ६ ... : बद्रि१म्ह - दा...गो.....

जज....कदम ६ निचगु..देव प्रत क...दा

म (प)...मछि ... मा (?)...फ ५...मा य मद ख सार ब....ये स

साङा... त्वा?देवा गुथि स्या...जमलगंथि जय

चन्द्र सेना

(थ्व पौया खँ ब्याक्कं भ्वाँय्‌भिं यानाः स्यानातःगु)

१० (क)

सम्बत ६५९ पौष वद्रि ५ या ष (?)ण्ड पुजाया जिप थ्वं फं ४/६ धारे....

पोरे धारा कायं कृन क्यं...ताया कृफं ५ वारक बिय सि गाछि बं २पते

वण कृ फं ४ धार बारकं बिय । ज वा २ दक्षनाया थुते गल्पक्व कृनं

छुतु जुरशनं देवता दुं काय जुरो बारक कृ म्हुतिस, राहातण थीयाव पाप्यमाल...।

१० (ख)

दिसिया थ्वं कृ बिय

कृ फं.... जिप थ्व कृ.....

कृ फं. ६ कतुवा ..कृ

पारो

स्वातकारा

छु?तिकारा

चिम्ह् घाशा

..ण घाशा

...सा, पा फय बिय कृ फं २ बिय जुरो

..........रपते गाछि पा.... ४

(फू) हु.... गाण्डभिचो, क्यं ताया...केया कृ..फं. ४

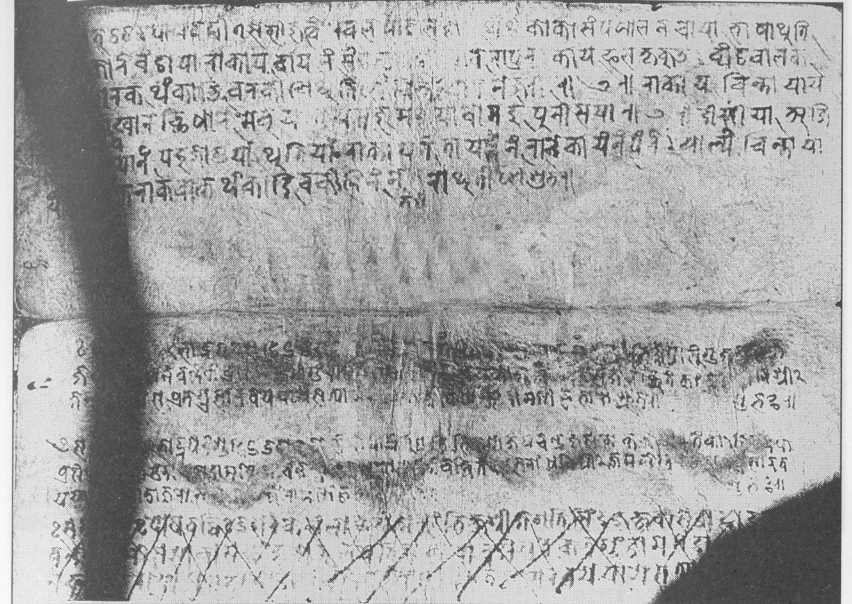
सिं गाछिया लपते गाछि यान फु...य ।

अमावासीपूजाया बारक फयके दुं म २ जुरो ।

क्यंताया तुकतिन बियमाली ॥ बानरकि जुरो

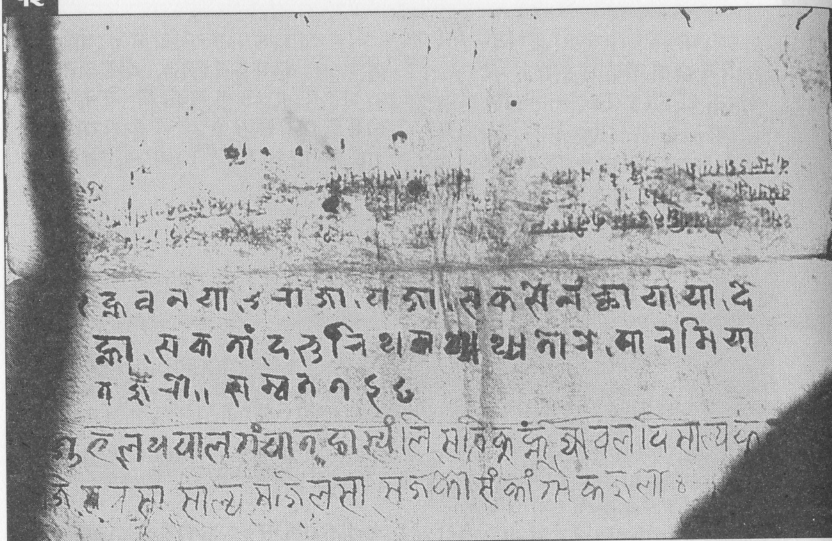

११

सम्बत् ६६...पोष वद्रि ७ स शी जुत्व ...वल...थथ कोको संप धाल...चोया भाषा थुति ...कारं : वङाया रा काया दाय नं........काय फल कृ कुड, ब्यंङ बालक ...बारक थंका दि बर काशि थुति ...नं जुरो ॥ रा काय चिन्ता याये ...खान छि धारे, मेबुय... य मदु... या वो चो मदु, पुनीसया ॥ दीसीया अजि ...या नं, पफु जागुयां(?) थृतिया रा का य न, ता यज्ञ न रा ने कायंन पन धाल्यंर(?) चिन्ता याये.... क राकबाक थंकादि, च की बिरं ने...जुरो थुति ॥ शुभ ॥

१२

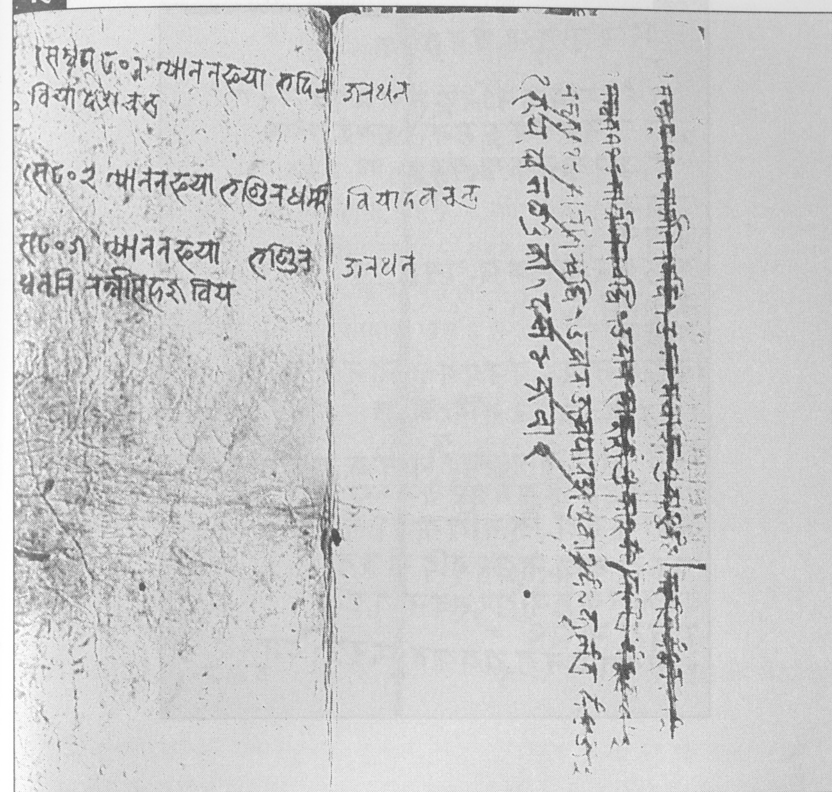
१२ (क)

न्हवनया ....६ (?) राजा, पजा, सकसेनं छायाया दे
न्हा, सकतां दभुरि थथ्य तोरे, पारनिया
त जुरो, सम्वत् ७९८

शुभ, लथपा लगंयात, डास्यंलि सठि कुन्हु ज्यावलपि साल्य कुन्हु
जिरसा, साल्य, मजिलसा सजको संकां गाक जुलो :...

१३

१३

सम्वत् ८०१ ग्यानन फया भदिर जरथन
बिया देओचन्द्र....

स ८०२ ग्यानन फया भण्डिर धर्म्म बिया देवचन्द्र
स ८०५ ग्यानन फया भण्डिर जरथन
थ्वनरि रर्न्नसिंहजु, बिय

(अमावसी / पंजा गुथि भ्रँ थान)

१४

१४

पोसरा घतिया,.... बस य ....

पारु

स्वात फं १ भदिवार निम्हसेन छयछय २ मा

छुकिउरि फ १ निम्हेसेन छयछय २ मा

भुती कु २ बारकया, यरछ १ मा

जावर

ब्वाषर

कशु कु २ बारकया यरछ १ मा

रेनचषि

फतसे

चिम्हुकन कु २ यरछय १ बारकया

तिके फं १ यर २ भदि वार

पेष फसि षोरावार कया बी रक द्ववया

हामरा देवया हाम प्र २ बारकया

षुङारा तपं, जिमपिता तीकेतपं

पा फयकाया, रा प्र २ भदि रीयात

वकिनियात रा प्र २ सवर यङ, या

के ब पुरा प्र २

इसयात पारु प्र, पेपयात पारु प्र १ दम २ वारक व्या

हवास चोत,

१५

१५

श्रेयोस्तु ॥ सम्वत् ६२८ येष्ट मासे शुक्ल पक्षे अष्टम्यांतिथौ श्री कान्ति(पु)रिनगर केल श्री जमलगथि

दिवंगत क्यतकी मयिन चिदान याङ तंथा, षट मन्माङ्ग अङ्क लुमन्म ३ थुतेया वरसान न व.... (सं)

म्प्रते श्रीमत श्री श्री जमल आर्यावलोकितेश्वर भट्टारकाय न्हवन कुन्हु पचणमृत स्नान पुनि...

सि कुन्हु तवादवा श्राछि १ थु (ते) दोथ्यनिब्विहिर याये माल, थुते दानयाय न्यन अनूत फल मोक्ष संप्राप्तो भवन्तु, प्रंत्त(भु)ढगु जुअलो...जुरडासे जवल भ्रायेस बिस्यं तंथा, थुतेया दृष्ट साखि रत्न (त्र)

यस्य लिखित श्री ज्ञानचन्द्र जुल शुभं ॥

१६

१६

बु रो ८ धुमाथलि, के. फं... १०० त ....

रो ४ स (?) ल केफं ३६ दं ४०

रो ३ केसु (?)...फं ८६

रो ४ शुलस्य... ६३

रो ३.... जनयिति, केफं.. २६ दं १० रो

क्रर्ष २ गामक्व, वा फं २०

कर्ष ३ चु वुर्ग वहाल थरि के फं. ९

कर्ष १ त्यमगागु केफं. १०

कर्ष १ चपडि गाम त...मिर

१७ (क)

के फं २० कुम्हार पुजा प....थुली कुम्ह
के फं. २० परिखं दुवार बिया क फं ... प
के फं २०.... बिया... के फं ६० सुर...(न?)पा
थ्वतेयातं, रोव ४ सुन(र)पा प्यंद केफं. ६०

के फं १३ सिंक्रमियातं बिया रो व १ चपडि
गाम प्यद केफं. १० केफं ३ गुथिन बिय

४० ...... थल ...... पा
के फं ४० ...... नं पा
के फं ६० सुरपा

१७ (ख)

स्वस्ती श्री ३ जमेलश्वलसयात पलिपातिया..श्रीश्री जयलक्ष्मीनलसिंह मल्लं प्रभु था कुरशन पलिपाति दयकं, प्रशन जुया, सम्वत् ७६३ चैत्र शुक्ल अष्टमी थ्व कुन्हु अशन त्वालश अशन पुचन चिन्ता यायमाल उपाय (?) जुक्वस दिक्वसेन सति कुन्हु पूजा ...य माल, त्वाल थुलको प्रमानपनि स्यन अशन बिज्याचकेयात चिन्ता याय माल ।

नवमि कुन्हु चंक्वद्व बिज्याचके यात,, वंतुपुच, मखन पुच त्वाल थुलको प्रमानपनि न चिन्ता याय माल, उदास दको सद्य दकोस्यन...सति कुन्हु पूजा वयमाल ॥

१८

१८ (क)

दशमि कुन्हु स्वकपु बिज्याचकेयातं.. (पु) चंन त्वाल थू
लको प्रमानर्पानस्यन चिन्ता यायमाल स र्।....सियान दको स...दिक्व
सेन पूजा वयमाल ॥

एकादशि कुन्हु स...बिज्याचकेयात मन्दो- पुचः...कोनेन....माल,, सति कु
न्हु ओकोस्यन, ससर्द्धा दकोसेन पुजा वये माल ॥

द्वादशि कुन्हु रडन बिज्याचकेयातं रडन पुजा .....पुचन चिन्त याय मा
ल सति कुन्हु .... दास जुकोस्यन म...दिको पु....

१९

१९ (क)

श्रीश्रीश्री जमलगं (थि) देवया वर्षपति लथ जात्रास, गुठिन निस्तलपेया ॥ ॥ चतसिं धु

स्या (?)न जोजोम समस्तं दयकाव पुजा जु, ध्वतेयातं जाके कुड २ श्री ३ शिवस्तं श्री
३ नवदेवलया...

ध्वते पुजायातं, जाके कुड २.... पूजायात जाके कुड १ जमलगंथि देव दुहाबिज्या,,

चकेसं, पिहा बिज्याचकेसं, (ध्व)ते पर्यातसं ॥ ॥ यातयातं ध्वजा छाययातं के

फ ७ चालचा छफे बेतालि कु १७ आखेत कुड २ ताय या .... पुवा कुड १ यल मध्यया
तं जाके फं १ द्वाफल स्वानपात, जाके कुड १ ध्वतेन ध्वंजा छाय ॥ ॥ चेकन कु

ल १ प्ल २ येयातसं मतं छोयकेयातं के फ ५ यितालयातं के कुड ३ ॥ ॥ माघ्यर्य

के फं १० ह चेकन इ्याय, छोचुन फं. ४ ध्वेतयात के फं. ४ ध्वतेन लदु बागोल श्रछि

१९ (ख)

१०० दयके ॥ ॥ पुवा फं १ ताय लदुचाया, तुकुं छ्वालद्वयात जा के फं. ४ थ्वतेन द्वकु तल ४ थ्वते धालपेयात यातं ॥ ॥ उपाध्या जोशि, आचार्य श्री श्री राजयात थ्वतेस्त माध्य छोययात घेल कुल १ शाखल कुल १ थ्वतेयात के फं. १० ह पुवा के कुल २ दुदुयात-४ यातं के कुल २ सियात जाके कुल २ चेकन कुल २ थ्वतेयातं के फं. ७ चाकु कुल १ जा के फं १ पुवा के कुल १ थ्वते पेयातसं निस्त लपे माल ॥ ॥ के कुल ६ बियाव, नायया-के सु खलेपात २० काय पेथ खल ४ काय॥ ॥ जा के फं ३ दुवाल पनिस्त निस्तल पे दंश २ पखितंने, पखि निदान याय ॥ ॥ के फं ३ शालमियातं निस्तलपे लथचि ने लथपेय, पो...श चाक, निदान याय ॥ ॥ जाके फं ३ सिंकर्मियात निस्तल ...

२०

२० (क)

पेल थचिने, लथ पेय ॥ ॥ के फं ३ मध्ये - कर्म्मियातं, निस्त...पे मध्ये छोय माल । ...॥ के फं. २ पुनयातं निस्तलपे चाक दिष्टि बिया प्र...ख्वाल चोय ॥ ॥ के फं ४ बिंय निस्तलपे सिधल थ्वयात ६ ॥ ॥ के फं १ न्याक....तिय, निस्तलपे न्य किलि आदिन मालको सेंल्हो ॥ ॥ के फ ४ माहान, निस्तलपे, लथ चिनके लपेय के प्रजा आदिन चोयके चिन्ता याये ॥ ॥ केफं ५ बेस्त रोकयातं, निस्तलपे चिन्त मालको याये ॥ ॥ के फं. ४ निबा (चा), शिजलकर्म्मियात निस्तलपे स्यं ल्हों मालको ॥ ॥ के फं १ दक्षि...र....या गुरुभालयातं ॥ ॥ के फं. १० गुथियातं ॥ ॥ के फं ....स्यजयातं निस्तलपे, आथ (?) आदिन, माल्कोसिं दुताने ॥ ॥ के फ २० को मा

२० (ख)

लिजोजनयातं,, ॥ ॥ के फं १ से शा (णा) यातं ॥ ॥ के फं ६ बाजन यातं ॥ ॥ पुवा कु ल २ द्वप्ल १ ह ताय लदुचा ४० ॥ ॥ चेकन कुल १ चुन कुल ६ द्वकुलु १ थ्वते लदु बाग्वल १०० ॥ ॥ चुन फं १ डो प्र. २, थ्वतेन खं-दुति पु ४० ॥ ॥ के फं २ कूल २ थ्वतें ताय चुन फं. ४ वो फं ४ के कूल ६ चाकुदंम ८ घेलदंम २ थ्वतेन खंदुतिपू १६० थ्वते लेकोन देवयातं मुने ॥ ॥ गुठिन निस्तलपे, मालको ब्याप्रालि बोने,, देवस लथ चिनके यात धुनडाव लथ येचके लथ..स चोको व... जातल व ल्हाय माल ॥ ॥ यात...य (?) त यातं पूजाज्व ४ नयबदे माध्य मत छोयके ॥ ॥ पुरुयात १ चपुपाट १ ॥ ॥ न्हवन.....

२१ (क)

कोहितिया शाक्यभिक्षु ग्याजुन समेक डाकु दिन जुर, देओबो य श्री ३ स्यंगु देओ श्री ३ शान्तिघट, श्री ३ जमलेश्वल देओ,, थ्वपिं श्वम्ह च्य (?) फ्या (?) य मदु जुर, देवो ३ ९ (लृ?) के भेओ ग्व ३ लृ शाषति अपो ग्व ३ दुदु अपो

ग्व ३ काय दु जुर शुभ ॥ ॥ शुभ सम्वत् ९२४ म्ति पोष वदि १५ न्हु स असंतोल, षापामदु दुओ (वा) रया तोराध भासक्रसिंङ नं स

२१ (ख)

म्यक डाकुदिन जुर, रायकुरीस देओ बोय श्री ३ स्यंगु देओ शातिघट श्री ३ जमलेश्वल देओ, थ्वपि स्वम्ह बेफ्याय मदु, जुर शु भ ॥ ॥ रायकूरी स्वां तओनागुरी, भुखेरेस जुजु बिज्या था

स स्वा तओको मोहो देन्हा जुना संग खां १ न इना काया जुरो शुभ ॥

२२

२२ (क)

शुभ सम्वत् ९३४ म्ति पौख कृष्ण षष्टि थ्व कुन्हु, लगं तोल सिन्हूग्वड
या तुयु सिंकर्मिन सम्यक डायकु दिन जुलो, राजकुलस देओ बोय, श्री
३ स्वयम्भु चैत्य, श्री ३ शान्तिघट, श्री ३ मदार्य्याबलोकितेश्वर थ्वपिं स्वम्ह
बेफ्याय मदु जुलो शुभ ॥ ॥ थनंलि बुग देव छम्ह, चोबा देव छ
म्ह, थ्वपिं निम्ह, तुयु सिंकमिं बिज्याकल, थ्व लं न्ह्या (हडा) बिज्याकू मदु जुलो ॥
देव बोय थास, थ्वपि निम्हं छखे तल । ।शुभ ॥

२२ (ख)

शुभ ॥ सम्बत् ९३५ म्ति पौख शुक्ल नओमि, थ्व कुन्हु बुग देशया पा
णिजुन सम्यक डायकु दिन जुलो, श्री स्वयम्भू चैत्य, श्री ३ मदार्य्याबलो
कितेश्वर श्री ३ गुबाहादेव थ्वपिं सोम्ह बिज्याकु जुलो, देओ बोय थासं
थ्वपिं सोम्हं, कमाकथं चोसं बोय जुलो ॥ शुभ ॥ ० ॥

२३

२३ (क)

शुभ ॥ सम्वत् ९३६ म्ति आखाढ शुद्धि १२ न्हुस श्री मदार्य्याबलोकि
तेश्वरया जओ न्हसपत कुतिनओल, हकनं, जओ खओ बिज्याक, ता
रापिं निम्हसयां म्हं दपं रंग छतिं मदयाओ चोङ, थ्वंलि म्ति भाद्रया
पूर्णमाया संध्या कालस, पिखालखुस चोङगु ल्वह थाम तोकधुला
ओ कुतिङ ओल, थ्वया उपद्र संवत् ९३७ म्ति कार्तिक शुद्धि १३
श्री साहेब जुजु, तओकछिं दायाओ अभा जुल, थ्वंलि म्ति थिला थ्व १ न्हु

हाकनं हाकुगुं दृया लोकपिं तओकछिं दाया

ओ सिक, लखु जुर ॥ पशुपोजं सिक अटिकं जुर ॥

२३ (ख)

स श्री ३ गीर्वाण जुद्ध विक्रम साहेव माहाराजा, तओकछिं दायाओ अभाग् जुलो,, थ्वंलि माहाराणी नानि साहेब केटि सम्यतं म्ह ७ सति ओङ जुलो थ्वंलि दुतियाया चान्हॆस श्री चौत्रा समसेर साहब अभा जुर

थ्वंलि रानि म्हं २ केटि म्हं २ सति ओङ जुलो,

हनकनं म्ति थिंलागा १२ न्हु श्रीकांछा (छी ?)

माहाराणी, तओकछिं दायाओ अभाग् जुलो, हतगडाओ तलसां, देओकाल ओनेयातं, न्हओनयात बाजन पुजा फुवे याङाओ, बिओ जुलो शुभं ॥

२३ (ग)

शुभ समवत् ९३७ म्ति थिंलागाक पंचमि, थ्व कुन्हु श्री ३ राजेन्द्र विक्रम साहदेवयात, तिका बिल जुलो ॥ थनंलि श्री ३ राजेन्द्र विक्रम साहदेव माहाराजान, शान्ति पुजा प्रसन्न जुलो, चिता याक, श्री काजि भंडारि बाहादुर जुलो शुभं ॥ ॥ शुभ संम्वत ९४१ म्ति थिरा गाक १२ स..साहि अभा जुयाओ सति ओन म्हं ४ थरपातसां देओपाराकनं स्वां तसां थकारि म्व म्हस्यं बछि देओपारा बक्षि जुरो शुभ : ॥ ॥

२४

२४ (क)

शुभ ॥ सम्वत् ९३५ म्ति आखाढ कृष्ण ९ न्हुस श्री ३ जमरेश्वरया, देओलया, गजुलीस दक्षिण दिशास प्वाल गडाओ चोङ जुर ॥ थ्वया उपद्र बारगरिस, फिरिंगि ओनाप (व) तओचोतं ल्वापु जुलो ॥ थ्वंलि सम्वत् ९३६ म्ति चैत्र कृष्णस फिरिंगि २०० ति दुहा ओयाओ याकामासिनस चोङ जुलो शुभं

२४ (ख)

शुभ ॥ सम्वत् ९३७ म्ति पौष शुक्ल चउठि कुन्हु, श्री ३ जमरेश्वर देवया गजुलिया चोकास, पूर्व्व पाचि शान (पाचि न) ओयाओ, पशिचम दिशा सोस्यं जुत, थ्वंलि जुक खडाओ, कयकाओ, पशिचम दिशा सोस्यं बोस्य ओङ जुलो ॥

२५

२५ (क)

शुभ ॥ सम्वत् ९४० म्ति चैत्रवदि ३ न्हुस, दिगी छेस सर्प्प सिङा
ओ चोडया सान्ति याङा,, थुकियास्त ल्हापं काया छेषां, जाकि कु
ल २ बजि कुर २ दाम ध्यबा १२ ल्हाय जुरो ल्हाप मध्य दयके मा
र पंचसालया दे जुको रामु चि चिकं, छा, राभा दक्षना सम्यत
बाकि ल्याष स्वया रय मार जुरो ॥ देओपाल राकया धापं पुजा जो
लं मालक्व थ्व कि फं १ बउकि मारक्व तयतिकि कुल २ प्रउ बजि

२५ (ख)

फं १ स्याबिज फं १ देछा रा कु १ घासा ता ५ छुसि लप्ते दं १ किराञ्ञ
कोबिय मार पारराकया घासा ॥ दिगी क्षेस ह्ङा (न्ह्या) गु विघ्न जुयाओ
न सान,, शान्ति याय मालेओ थुगु बमजि याममाल जुरो ॥ थ्व प्र
संग समुचयन चोया जुरो शुभ ॥ ॥ शुभ सम्वत् ९३३
म्ति आखाढ शुदि २ स गुणिन्द्रमुणि म्हं ७ बदे छुना बेरस ब्यपारि
कुर ओ (वा) धनमयि ओ नाप करमर जुयाओ मन माने याङाओ, थुरि

२६

२६ (क)

वि मार धका थिति चोस्यं तया, छोराभु बो ३ दुस्वबो ३ कउरा बो ३ भोय
बो ३ बजि कुर ५ दाना बिय मार, अप्व बदे म्हं ग्व १ दाम दं १२ बदे म्हं
थुरि बिमार जुर शुभ : ॥ ॥

शुभ ॥ सम्वत् ९४३ म्ति क्षय मार्ग्गशिल, पौष शुक्ल ८ न्हुस श्री ३ मदार्य्यावलो
कितेश्वरया न्हओन याङा जुलो, थिंला पुन्हि, निगुलि नं छन्हु मानय
याक, थ्व क्षय मास जुओ बले, श्री ३ राजेन्द्र विक्रम साहेब माहाराजाया पर्जास
जुलो शुभं ॥०॥

२६ (ख)

शुभ ॥ सम्वत् ९४९ म्ति ज्यस्त कृष्ण १ न्हुस दिगी पीने फलेचा
स सिकया सान्ति याना बाहालया ज्यस्त भाजु मन प्रमुन स (सं)
घ समुचयन, गुथिया थाकारि लक्ष्मीनलन मोह १ अघरी
बिल, सिक थनेत गुथीन यन,, संघ गुथी, मीले जुया सान्ति या
ना थ्वया गुवाहाजु, दुगबहीया दानपति थ्वयात बिय दक्षना
दं (दां) ७ आहुकि समेत् कुं बो १ तयतिया बावत ग्व ४ ध्येबा देओ

२७

२७ (क)

बो २ नं छबो न कि म्हं १ घल बो १ छखां, जाकि कुल १ बजि कू
१ प्र २ ग्व १ धेबा जुर न्हापा मदया संघ समुचयन चोया जुर शुभ ॥

२७ (ख)

शुभ ॥ सम्वत् ९५२ म्ति पौष शुक्लया दशमि खुनु, मुलगु न्यास घट,
भोकसुक जुलो, लंखजुना मओ (वा)क, थ्वया उपद्र फार्ग्गुण कृष्णया द
शमि खुनु रात्रिस श्री स्वामिजुया भार्य्या, श्री महारानी अभा जुलो
केटि म्हं १ सति ओन जुलो शुभं ॥०॥

२८

२८ (क)

शुभ ॥ सम्बत् ९५३ म्ति नष्ठ भाद्रव शुक्र द्वादसि सोमवारया संध्या कालस : भुखा बोल : फेर रात्रिया घटि ११ जाओ बेल्स भुखा बोल ...ल.. ६ बो पोलतमाफि थ्य बोल थ्वंलि तचोतं भुखा बोयाओ, छेन ल्हा- ...ओ सिकं दु स खोप्व देश छगुलि जुनां छेन ल्हाङाओ सिक.. उलि - थुलि : थ्यकना मदु थुखुनु निस्य ला खुलातं पेन्हु निन्हु जुक्व पाक भुखा उतिं बोया चोन स फेर श्री ३ राज राजेन्द्र विक्रम शाहेव मा

२८ (ख)

हाराजा : माहानिपि सकल्यं भंडाखालस बिज्याक जुलो शुभ : ॥

२९

२९ (क)

प्रभु सहि याडाओ, बदेजुपि ... (?) थ्यातकाओ हर ॥ संम्बत् ९२५ म्ति कार्तिक शुक्ल पूर्णमासि कुन्हु थाकारि सु... ...त्नमुनि, जिनभद्र, गुथिजन म्ह १० साम्हा काओ गुथि ...का, चाक्रमछ (त?), छोयका महादिप छोयका, हङा (न्ह्या)या थ्यं या ...साम्हा दुकाया, सहकं ओ (वा) फं १३० काया हडाप चाओ....दा. ....मोहो ३॥ जा कृय चाओ फं १७ थिक, संग समुचयन चोया जुरो ॥

२९ (ख)

शुभ ॥ सम्वत् ९२६ म्ति कार्तिक शुक्र १५ न्हुस श्री ३ करुणामय या चाक्रमत गुथिस मंदिप पु १ छोयेकमाल चाक्रमत छोय के माल देओया स्तद ङ (ह / म्ह) णा,, दं २ देओलस १ आगमस जा दं १ ... १ किभु, बजि कुर १ निसरा ओ चाकुमधि दं १ गु (लुँ) द ॥ दं ४ स हक तयतिकि कुर २ गुलु, स म्हेस कुं बो १ सं. .....पुजास कुं बो १ थ्याक देओ निबो बो बो २ माल देओपार लाक, बिर्जषुणु, थ्याक सम्हस भोजं थ्याक, णकिं म्हं १ थ्याक

२९ (ग)

शुभ ॥ सम्वत् ९२५ म्ति कात्तिक कृष्ण्र्ण ३ न्हुस श्री चाक्रमत गुथिस खच हना ल्याख चिकं फं ३ मुर मोह ६॥/ थिक, साम्हा दुकायाओ फं १८८ पोता फ्यारां रि दु ॥ गुथिस खच हना दाम मोह १०॥।/। थिक जुरो शुभ ।

३०

३० (क)

छोयराभू मत छोयके बिर्जसम्हसं शंग पुजास थ्याक पाररा क म्हं नि २ जोछि थ्याक भिदम्हं १ शुरिम्हं १ जोछि थ्याकपार बो १ थरपों प्रल १ रा मुर भोज खुणु छेखा निम्ह २ थ्याके न्याखु स्वय कुन्हु खां छि पारा भदि निम्ह २ थ्याक म्हय मतख स्वायं रियँमाल, मत छोयके कुन्हु न्हिच्छि बिजं कुन्हु न्हीछि थ्याक स्वान सिध्र धुं जजं,, सादुदु घेर कस्ति,, पुजा जोर पारलाक....द्याकयं माल जुलो शुभ : ॥

३० (ख)

शुभ सम्वत् ९२६ म्ति कार्तिक कृष्ण ३ न्हुस चाक्रम (त) गुथीस षचो ह
ना न्याष चिकं फं ३ मुर मोह ६ ॥/ थिक साम्हा दु ओो (वा) फं १६६ थिक
पोता फ्याणांरि दु गुथिस खच हना दाम मोह १४ थिक जुर : ।

शुभ ॥ सम्वत् ९२७ म्ति कार्तिक कृष्ण ३ न्हुस
चाक्रमत गुथिस खर्च्च हडागु ल्याख चो

स्यं तया पोता पुला तका ४/// चिकं फं ३ मुल
मोह ६॥/ गुठिस खर्च्च मोह ७/ थुति जु
लो शुभं ॥

३० (ग)

शुभ सम्वत् ९२८ म्ति कार्तिक किस्न ४ न्हुस चाकमत गुथिया ल्या
ष स्वयां बांकि मचा फं २८ ओो (वा) बुया साम्हा
दु स हकं फं १२१ ओो (वा) ता गुथि शुभ ॥

दु ॥ थुलि मध्य गुथिस खर्च हना बाकि मचा दाम
मोह शुषि १ जुर शुभ ॥

३१

३१ (क)

शुभ ॥ सम्वत् ९२९ म्ति कार्तिक कृष्ण ३ न्हुस चाक्रमत गुथिया
षर्च्च हडागु चोस्यं तया चाक्रमत नं महादीप नं चिकं मू मोहो ८
गुथिस षर्च्च हडा मोहो ६ थुति जुलो ॥ ॥ शुभं ॥०॥
शुभ सम्वत् ९३० म्ति कार्त्तिक कृष्ण ३ न्हु स चाक्रमत गुथि स खर्च हडा ...गु
चोस्यं तया चाक्रमत नं महादीप नं चिकं मूमोह १० गुथिस षर्च ह....
गुस हकं मोह ६ शुषि २ २ थुति जुलो ॥ पोता अलगं थुलितुक जुलो ॥ शुभं ॥

३१ ख

शुभ सम्बत् ९३१ म्ति कार्तिक कृर्ष्ण ३ न्हुसा चाकमत गुथि
स खर्च हनागु चोस्यं तया चाकमत नं महादीप न. चिकं मू -
मोह १० गुथिस खर्च हना मोह ७ रव २१ पोता पुला तका
४ आना ///

३१ ग

शुभ ॥ सम्वत् ९३२ म्ति कार्तिक कृष्ण ३ न्हु स चाक्रमत गुठिस खर्च्च हडागु ल्याख चोस्यं तया पोता पुला नं चिकंमुलनं गुथिस खर्च्च नं जंमा दाम मोह १७ ग्व २१ थुति जुलो शुभं ः।

शुभ ॥ सम्वत् ९३३ म्ति कार्त्तिक कृष्ण ३ न्हुस चाक्रमत गुथिस खर्च्च हडागु ल्याख चोस्यं तया पोता पुला मो ८///, चिकंमू मो ७ फं ३ चिकं गुठिस खर्च्च मो ७ ॥, ॥ थुति जुलो

३२

३२ (क)

शुभ सम्वत् ९३७ म्ति .....चौतरा समस्यर साहबया
करात सति ओया स्वां तया दक्षना थकारि स्वम्हस्यं बक्षि देओपाराक
बक्षि काया जुर शुभ : ॥ ॥

३२ (ख)

शुभ ॥ सम्बत् ९५१ म्ति आखाढ कृष्णया नओमि थ्व कुन्हु सुथ या घटि २ जाओ बेलस श्री ३ मदार्य्याबलोकितेश्वरया न्हाति - कास घार जुरो थ्वया शान्ति श्री ३ राजेन्द्र विक्रम शाहेव माहा राजान प्रसन्न जुयाओ मालको विधि विधान पुजा पाथ ज ज्ञ महाबलि दान यातकु जुरो शुभ ॥०॥ शुभं ॥

३२ (ग)

शुभ सम्बत् ९५७ म्ति चैत्र शुक्ल एकादसिथ्व कुन्हु रगन स ज्यावलपि साला बेलस जओकुनगु घलचाल धलस तु- ङाओ रथ भेतबुले तेन, थ्व बेलस रात्रीया घटि १० स सा ले मजियाओ चोङ घटि १० बिस्येरि बरनं थाटस थ्यनकाओ देओ लिहा बिज्याका जुरो ॥ थ्वया उपद्र काजि जरनर भिम स्यन थापा, हनं जरनन (र) रनवि थापा, जंगि जरङर मात

३३

३३ (क)

विरसिं थापा हन मेव काजि सरदार सुविदार, जमदार पनिस्त माहा सासना जुरो, गुरिछियां सर्वस्व कार, गुरि यातं नओन कर कयाओ बन्ध याक जुरो शुभ ॥- शुभ सम्वत् ९५७ म्ति दिला गाक ६ न्हुस श्री ३ मदार्य्याबलो कृतेश्वरया देओलस दथु गरपस खायाओ तयागु घमाख्वालआकास मात्रन,, तओ शब्दनं कुतिन ओल,,

३३ (ख)

थ्वया उपद्र थ्वन सति खुनु श्री ३ लाजेन्द्र विक्रम साहेब माहाराजाया काय साहे जुजुचा अभा जुरो ॥ थ्वनंरि तिनि जरङर भिमस्यन थापा आदिप सकलेंयाटं सासना जुरो : ॥ शुभ ॥०॥ शुभ ॥ सम्वत् ९६० म्ति चैत्र शुक्राष्ठमि षुन्हु देओ साराओ एना बेलस पुषुरि भ्वागरास रथया खत छत्रस चोस चोङगु छत्र छत गजुरि सम्यत् कुतिन ओयाओ : या

३३ (ग)

त मङाकु जुर थ्वन सति षुनु श्री ५ राजेन्द्र विक्रम साहेव माहाराजन शान्ति प्रश्न जुयाओ होम यासें महाबलि बियाओ जात्रा ङाय्कू जुर,, लगन जात्रास श्री ३ महाराजा देओा (वा) न विज्याङाओ जात्रा ङायकू जुर ॥ थ्वया उपद्र ल्हुति पून्हिषूनु निस्यं थंको ओनगु लोयन अदिकं लोक सित : सिपाहितं अदिकं सित, काजि भादा च्याम्ह झिम्हं सित, ला स्वरा यनकं लोग

३४

३४ (क)

न चापय याक जुरो : फेर माघ कृष्ण पंचमि बुधवार थ्व कुनुया रात्रिस षोखत शाहि चौत्रा सोर्गारोहन जुओगु दिन जुर शुभ ॥०॥ ॥

३४ (ख)

शुभ सम्वत् ९५८ म्ति पौष कृष्ण ४ न्हुस थाकारि प्रभिर्ति सर्व संघ समुचयन, चोसें तया, जुजु रानि चौत्रारा अरग मेव काजि भारा सति ओंपित स्वान तयगु देओपारराकया खुसि, मेवन तय कर छोतसा तओम्हयात दक्षिना बछि बिय माल जुरो शुभ ॥

३५

३५ (क)

रुबुछिङ मोहोर तका ३ सुकि १ भुय शुकि २

रन्हधरिजु मोहोर तंका १ सुकि २ दं १५ भुय शुकि १

प्रमाओरिजु मोहो १ शुकि २ दं १५ भुय शुकि १

जयधनजु मोहोर तका ३ शुकि १ भुय शुकि २

परिखजुयाके मोहो १ शुकि २ द १५ भुयु शुकि १

धनसिहजु मोहोर तंका १ सुकि २ दं १५ भुय शुकि १

धमराजजु मोहर तंका ६ शुकि २ भुय मोह १

धमचन्द्रजु मोहो तंका ४ शुकि २ भुय मोहो १

भुयु मोहोर ९ च्याबो छिबो न यिङाओ काय धुनो,

३५ (ख)

थुति दाम दामया चोख मोहोर स जकि कुर २ सकरसं, वायेरथ कुन्हु,
सकसेन मथा तक बिमार, श्री २ जमरेश्वरयाकेया दाम,,
थ्व दाम, सग समुचयन, त्याय बिया, शुभ ॥ ~ ॥

संवत् ८३८ पोसराघतिया, भाखा, थकालिं देओ जोने तु (भु) रुं रिओरसा दंद
त कायकामम्ह मछिंसा, राज हओ (वा)र जुरसा मकेङ, जर दुम्ह, या कता
का कोथछि, खुसि मओरसा, दं १ बनि काय, खाछि छम्ह मओर सा हड्या(न्ह्या)
ज दुम्हया सुजुरं ओय दु, थुति संग समुचयन चोया तया, शुभ ॥

३६

३६ (क)

पोसरा पार फय, जयसिङजुन बिय मनिरन्ह म
निर न्हन बिय, जयढन, बीय, लुबुछि लिंङ

३६ (ख)

सम्बत् ८६६ जेष्ट शुक्ल पंचमि कुन्हु थरपा देओचन्द्र
प्रमुखन सर्वसंग समुचयन थो प्रति च (चो?) स्यं तया जुरो,,
खाभा दोराजिरिया मुचा जुत्व रे मुर थरपा जुय मदु, थो
ख, ह्डा ह्डा (न्ह्या न्ह्या) या जुओ मदयाओ संग समुचयन चोया,, शुभ,,। नो
को तो जुय दु, दोराजिरिया, मुचा तो जुरो ॥

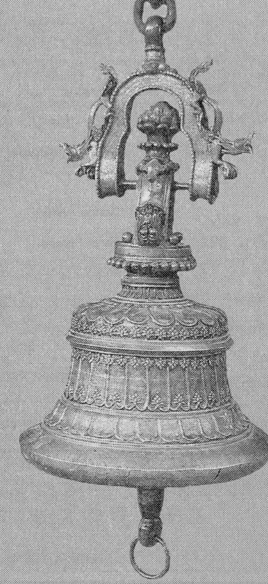
३७

स्यं न्हु ७ न्हु यनकं राजकुलस सुन्य जुयकं मादोल
सिपाहि भारदार ...चौत्ररिया दकों छख्ये
श्री ३ राजेन्द्र विक्रम साहेब माहाराजा ज्यथा साहेव जुजु निम्ह
छखे जुस्यं तुनिषेलस कचओरि जुयाओ माहा क
चिंगल जुलं राजकुरया ध्वाकास .....

दयेकं थि थि कुनु २ जक चोडाओ
॥ ॥ ॥
शुभ सम्बत् ९६२ म्ति फागुण कृष्णया तृतिया खु
नु निस्यें न्हिपं ताहा नगु लुलो लछि तो खने दु जु
र शुभ ॥

शुभ सम्बत् ९६३ म्ति चैत्र शुक्ल नओमिया रात्री बाकि घरि ७ पाला ४० दनि बेलस भुखा बोल थ्वनरि एकादसिया सुथ घडि ५ जाओ बेलस फेर भुखा बोलं थ्वनंलि श्री ३ राजेन्द्र बिक्रम साहेब माहाराजान बिचाल याङाओ मालछि ....

लिसा मुखँ

DPN6213

घटनावली / GHATANĀVALĪ

Title :

Run. No. 6904

Cat. No.

Micro. No.

Subject घटनावली Event note Document

Religion : Hindu / Bauddha

Language : Skt. / New. / Nep. / Skt.- New. / Maith.- New. / New.- Nep. /

Size in cms. 19 × 7.5

Folios 7

Lines (in a page) 7 irregular

Compl. / Incompl.

Chapt. / act /

Author / translator

Scribe / donor राजा शाक्य / Rājā Śākya

Date: NS / SS / VS / KS 810, 886, 899, 898, 921 . .

Ruler / place

Script : New. / Dev. / Bhuj. / Ran. /

Illus. :

Material : palmleaf / paper / thyasaphu /

Condition : fine / damaged by worms, rats, water /

Beginning, colophon, post-colophon :

शभ संम्बत ८२१ म्ति भाद्रव कृष्ण ७ कुस श्री ३ जमरेश्वरदेओया जओ ह्कुस घाल गुयाओ चोड देपास चोडम्ह रुपीनी तालाया दिष्टि निग्वर मदु रंग छीति मदयाओ चोड १व उपद्र भाद्रव कृष्ण ७ स कीर्तिमान काजि रायके दुने

(दामोदर पाँडे)

पाराओ स्याक जुर, थनरी दामद पान्या काजी आरा दक्क दाकचुकस कुल पानि स्व च्वा पेहु घिरे याकातल, १व शान्ति मयाक जुर शुभ ॥

टिप्पणी : पुकी मेहूँ. ८०६, ८०९, ८८९, ८९०, ९१८, ९२०, ९२१, ९४० था घटनावली (धार्मिक, ऐतिहासिक) 57

संवत् ८०९ पोसराया अस्तमि कुन्हु .... रिस जओ
न्हसपत कुतिन ओर, थोया उपद्र, पाथिवेन्द्र .... जुजु अभा जुर
शुभ संम्वत् ९१८ म्ति नष्ट श्रावण शुक्ल पतिपदा कुन्हु श्री ३ ज (...)
लेश्वर देओयाके नायकम्हयाके तुति निपाशं रग छति
मदु, जलोस चोडम्ह रुपि तारायाके ख्वारस रगं दिष्टि छति म
दयाओ चोड खओस चोडम्ह पदुनि तारायाके । ख्वारसं दिष्टि नि

ग्व २ रं मदयाओ चोड, थ्वयात श्री ३ रण बाहादुर साहेव महा
राजान शांतिक पूजा पसन जुओ दाम तका १५ जाकृ मुरि १ बजि
मूरि २ सिया बजि मूरि १ चिकं फ २ चि फं १ दुगु म्हं १ फइ म्ह २
हंस म्ह १ रा धानि २ लुं तोरा १ ॥ थ्वया उपद्र श्री ३ रन बाहादुर शा
हेव राजान, थओ काय श्री ३ गिर्वान जुध विक्रर्म साहेदेवयात्त तिका वि
याओ थनं ग्वलस चों बिज्यात, थ्वनंलि रानि रोगि जुलो रा ५ त ...ना
ओ, संम्वत ९२० म्ति कार्त्तिक शुक्ल, चउथिषुन्हु श्री रानि अभा जुलो ॥
श्री हारति माजु स्यनकल ॥ श्री तलेजु स्यनक ... शान स्यनकल

संवत ८१० दिरागा नओमि कुन्हु .... डसे पोरओ
र थुरि उपद्र जुयाओ मदुया रक्ष्मी नराय ... पाराओ स्या
त दिन एदाचो थाक कुन्हु
शुभ संम्वत् ९१८ म्ति नष्ट शावण शुक्ल पतिप्रदा कुन्हु थ्व शातिक या
य कुन्हु राज गुबाहारण मूल पूजा जज्ञ याय धकाओ कचिगल या
डाओ रायकुरया आदमि देथा प्रमाजुजुया आदमि तयाओ देस
पंच सकलें चोडाओ न्हापाया प्रधति श्वयाओ दुगवहिया देओ

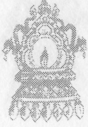
या गुब्राहाजु चक्रपतिजुन पूजा याक उपाध्याजु तओ छेया
श्रीखंजु बउ विओम्ह सिखमूगुया तुइख्वारजु जयगुथया
श्वयंभुजु दुगंबहिया भद्रजु शुभ ॥

शुभ संस्त (संवत) ८९९ माघ शुदी १० थ्व कुन्हु श्री ३ जमलेश्वरयाके देओरस
पिथू गरपस लामाजुन च्या तोनया चोसे टया संपूजा जोलन क्लस ग्वर १
स गंधरी पा २ वैरीयात १ दं दान छिगुर १ दछिना दं ४ थानपाम्हे, की कु २ गु
लुयात तयतिकी दिगीस पुजा जुछि १ सगं धली पा २ कि फं १ थापि
थने ला द ८ स्यारबजि रु १ प्रबजि कुर २ घासा ता ५ ता मुस्या, पालु
दयकेमाल, घासा तय देओर पाराकन गुर .... क म्ह १

संवत ८८६ मिति पोसरा थ्व ७ स देओकार .... ग्वखालि
ओयाओ, खुसिस पुजा याय मजियाओ बहालस पुजा याडाओ ॥
खुसिस लख जक तुरओना जुजुन सिपाहि बिज्यासलस तया
ओ रख तुयाओ ओया ॥

संवत् .... तछोरा थोक तिरा कुन्हु ..... गा रं कि त
दयाओ, ओर, थ्वया उपद्र निपेन्द्र मल ...... भाक जुरो

संवत ८८९ मिति कातिक कृष्ण द्वादसि कुन्हुया चान्हस, श्री २ पिथिना लायन जुजु विज्याङाओ, ख्वप देश म्हासय यात दिन, क्षखा ५०1 मि त र, स्याक २००1 थनंलि जय पका मर जुजु गोर हयाओ अभा जुर- ख्वप जुजु, यरया जुजु, य जोनाओ हर

शुभ सम्बत् ९२१ म्ति भाद्रव कृर्ष्ण ४ न्हुस जमरेश्वल देओलया जओ न्हुकस घाल जुओया चोङ देपास चोङम्ह रुपीनी तालाया दिष्टि निग्वर मदु, रंग छति मदयाओ चोङ, थ्व उप्रद भाद्रव कृर्ष्ण ६ न्हुस कृर्त्तिमान काजि रायकु दुने पाराओ स्याक जुर थनरी दामद्र पान्या काजि भारा दक्व दाक चुकस .. पनि स्वचा पेन्हु घिरे याका तल, थ्वया शान्ति मयाक जुर शुभ ॥०॥

ग्वम्ह दोहा ओल ओम्हया .... कार स
दुकाय जुरो, बाराहा दुहार ओनसां

शुभ संवत् ९०१ मिति थिरा .... या बाहा
रस मनू(क्ष) छे सिनाओ स पुजा याना संग स
मुचननं याङा पिकाया याङा.... वोम थ्या

शुभ ॥ संम्वत ८९८ मित्ति ज्यस्त शुदि प्रतिप्रदा कुन्हु जओस चोडम्ह
तालाया खओखे दिस्ती मदयाओ चोन, थ्वया सांति पूजा प्रसन जुलो,,
श्री श्री श्री लन्ह बहादुर सा । माहालाजान, पूजा प्रसन जुलो । उपरां
ट दिगीस दक्षना, शुखीन थ छाल सा देवेपारा बछि संगयात
बछि, काया जुलो ॥ शुभ ॥

शुभ ॥ संवस्त ८९८ मीति चैत्र कृर्ष्ण व...... न्हु लामान
दथु गलपस चोडाओ, च्या तोन, थ्वया पूजा याय माल ॥

शुभ ॥ सम्वत ९४० म्ति चैत्र वदि ३ न्हुस दिगिछेस
शर्प सिडाओ चोडया शान्ति याडा थुकि
यात ल्हापं काया छेखां जाकि कु २ बजि कु २ दाम ध्यबा ग्व
१२ ल्हाय जुलो ल्हापं मध्य दयेके मा
ल पंच सालया दे रा मु चि, चिकं, छा लाभा,
दछिणा समेतं बाकि ल्याख सोया भोजन या
य माल जुलो । देओपाल लाकया घ्रापं, पुजा जोलं मालक्व,
थ्वकि फं १ बउकि मालक्व तयतिकि
कुल २ पौबजि फं १ स्याबजि फं १ देछा लाकू १ घासा ता
५ छुसि लप्ते दं दांछि १ किलासगे कोबिया
माल, थुलि पाललाकया घासा जुरो ॥ पुन दिगि छेस,
ह्डा (न्ह्या) गु विघ्न जुया ओनसां शान्ति यायेमाले
ओ, थुगु बमोजिन याये माल जुलो ॥ थो पत्र संग समुचयन चोया ..... ॥ शुभं ॥

तँसाखँ

जनवाहा·

१

~~ॐ नमः श्रीवज्रसत्वाय~~ ॥

येनेयं प्रतिमा तिष्टेत् कल्प कल्प सहस्रकं ॥
रक्षन्तु देवता· सर्वै क्षित्याग्निजलवायव ॥ ॥
यावत् मेरो स्थिता देवो यावत् गंगामहीतले ॥
चन्द्रार्क गगने यावत् तावत् त्वं विजयी भव ॥ ॥

हे परमेश्वर जगत संसार· सत्व प्राणी याउपरस करुणा तया ओ· रक्षा याना ओ· विज्याक ह्व· छलपोल श्री ३ अमोघपाश लोकेश्वर ध्वंक· जन प्रधान· जुया ओ विज्याक ह्व· थथिं ह्व· छलपोलं· जुलसां· थ्व ने पाल मराजुलस वर्ष वर्ष प्रति रथजात्रा याना· विज्याय धुनका ओ· आस्मिन्स दिने· तिथि· नक्षत्र· जोग शुभ वेलास थ्व कनक चैत्य महा विहारस· स्वस्व आश्रमस विज्याना ओ· सकल सत्व प्राणी याउपरस करुणा तया ओ· विज्याय माल· स्वलोतक विज्याये माल धाल सां· छ कल्प मखु नि कल्प मखु कल्प कल्प सहस्र कल्पतक्कं आम प्रतिमास· विज्याये ~~माल~~

हे नाथ हे परमेश्वर· छन्तं गुलितक छलपोल विज्याय माल· धाल सां थ्व संसारस ~~आकाश देवता/ पृथ्वी देवता/ अग्नि देवता/ वरुण देवता/ वायु देवता/ थ्व पंचभूत/~~ आदिं सकल देवता पिसं· वसल पाओ· रक्षा याना ओ· विज्याकतल्यं· छलपोलनं आम प्रतिमास विज्याना ओ: थ्व संसारस· अष्ट महा-भय हरण याना ओ· विज्याये माल धुन्धु भये धाल सां/ ~~राजा या भय/ द्रुमा गु भय/ सिर्प या भय/ सिंह या भय/ किसि या भये/ तस्कर या भय/ अग्नि या भय/ वा ब्रमा भये/~~ थ्वते न्याता भये आदिं मेमेगु नाना संकष्ट भय थ्वते ज्य छ जजमान प्रमुखं· सकल सत्व प्राणी पनिस्त सर्व भये नाश याना ओ सदा सर्वकालसं थुगु विहारस· सुस्थिर नं विज्याय माल ॥

३

हे प्रभु हे स्वामि · हनं ग्वलोत · विज्याय माल धा
लसा · वज्रसत्व तथागत आदिं सकल देव
लोक पनि । सुमेरु पर्वतस ग्वलो[illegible] वसल
पाओ · विज्यात ओलोतकं थुगु विहारस ·
आम प्रतिमास विज्या[illegible]नाओ · वात · पित्त ·
श्लेष्म · सन्निपात असुचीका · विसुचीकादिं
सर्व रोग नाश यानाओ थ्वते जजमान प्रभृ
तिं · सकल प्राणि पनिसं रक्षा यानाओ वि
ज्याये माल ॥ हनं ग्वलोतकः छल पोल वि
ज्याय माल · धालसा · थुगु पृथ्वी मण्डल
स · भागीरथी गंगा । नर्मदा गंगा । जमुनानि
रंजना । आदिं सकल गंगा वसलपाओ चो
तल्पं दान पति ज्येष्ठ जजमान प्रभृतिं · सक
ल प्राणि पनिसं · सुवर्ण · रत्न आदिं चतु
र्षष्ठि · मंदार परि पूर्ण यानाओ · विज्याय
माल ॥ ॥ हे परमेश्वर करुणामय
हनं ग्वलोतक छल पोल · विज्याये माल
धालसा · चन्द्र सूर्य नवलक्ष तारा थ्व

४

पनि · ग्वलोतक · आकाशस वसलपाओ
दिन · रात्रि · दयकाओ · विज्यात ओलो
तकं · छल पोलनं · थुगु विहारे · आम प्रति
मास विज्या[illegible]नाओ थुगु विहारस वसल
पा विज्याकपनि ज्येष्ठ परिवार प्रभृतिं
सकल सत्व प्राणि पनिसं समृद्धि मंग
ल वर दान विष्ट विज्याये माल ॥ समृद्धि मं
गल थ्व यागु छु छु धालसा हे जजमान प
नि ऽओ · गथ्य धालसा । आयु वृद्धि जुये
माल । सकल कीर्ति यश वृद्धि जुये माल ।
व्याकरण शास्त्र आदिं सकल विद्या वृद्धि
जुये माल । सकल ऐश्वर्य सुख वृद्धि जुये मा
ल । सकल · जहान परिवार वृद्धि जुये माल ।
सुवर्ण रूप्य आदिं अष्ट धातु नवरत्न थ्यिं
गु धन वृद्धि जुये माल । सुपुत्र सन्तान वृद्धि
जुये माल । थ्वते समृद्धि मंगल वरदान वि
स्यं विज्यानाओ चयप्लाख प्राणि पनि

स रक्षा उधार याना ओ थुगु नेपाल म
ण्डल आदिं सकल देश देशान्तरसं सक
ल जगत संसारस सकल विघ्न उत्पात शा
न्तियाना ओ सदां सर्व कालसं काले काले
सुवृष्टियाना ओ थुगु राज्य या नरचक्रचू
डामणि जुया ओ बिज्याकहा श्री ५ महा
राजाधिराज प्रमुखनं मन्त्रि प्रजा लोकं
आदिं सकल सत्वप्राणि पनिसं छलपोल
याके ह्यागु दृष्टिं न स्वयाओ चतुर्विं
नं उत्पत्ति जुयाओ बरजाति नो यानाओ
चोन पनि प्राणि पनिसं उगु प्रकारं उ
धार यायेमाल उगु २ प्रकारं रक्षा उधा
र यानाओ वर्ष २ पत्तिं थुगु महा रथ जा
त्रा निर्विघ्नं याना ओ थुगु कनक चै
त्य महाविहारस उहा बिज्यानाओ आम
प्रतिमास सुस्थिर नं बिज्यायेमाल ॥
॥ जजमानं पञ्चोपचार पूजा भोव
नात स्व. धुं. नीराजन. लीहा मिरक्षा
म. कुश. वज्र. दशाभिषेक प्रनी
जानाभिषेक निरिक्षये पूजा ॥
सनी क्षर. श. मा णा ॥ चीक पूजा ॥
किगतिंने ॥

● (थुगु प्रतिलिपिया ग्वाहालि लायकू गुरुभाजु गुह्यरत्न बज्राचार्य)

(सकल लोक उद्धार यायेया निंतिं जमबाहाःद्यःयात इनाप याइगु बाखं)

जनबाहाः

१

ओं नमः श्री वज्र सत्वाय ॥

प्रेनेय प्रतिमा तिष्टेत् कल्प सहस्रकं ॥
रक्षंतु देवताः सर्वैक्षिप्तग्नि जल वायव : ॥ ॥
यावत् मे रोष्ठिता देवा यावत् गंगा महीतले ॥
चन्द्रार्क गगने यावत् तावत् त्वं विजयी भव ॥

हे परमेश्वर जगत संसार सत्वप्राणिया उपरस करुणा तयाओ रक्षा यानाओ बिज्याकम्ह छलपोल श्री ३ अमोघपाश लोकेश्वर धकं नाम प्रख्यान्त जुयाओ बिज्याकम्ह थथिम्ह छलपोल जुलसां थ्व नेपाल मण्डलस वर्ष वर्ष पत्तिं रथ जात्रा याना बिज्याय धुनकाओ अस्मिन्सु दिने तिथि नक्षत्र जोग शुभ बेलास थ्व कनक चैत्य महाविहारस स्वस्व आश्रमस बिज्यानाओ सकल सत्वप्राणिया उपरस करुणा तयाओ बिज्याय माल । ग्वलोतक बिज्याय माल धालसा छकल्प मषु (खु) निकल्प मषु (खु) कल्प कल्प सहस्रकल्प कल्प आम प्रतिमास बिज्याय माल ।

हे नाथ हे परमेश्वर हानं गुलि तक छलपोल बिज्याय माल धालसा थ्व संसारस । आकाश देवता । पृथ्वी देवता । अग्नि देवता । जल देवता । वायु देवता । थ्व पंचभूत आदि सकल देवतापिसं बसलपाओ रक्षा यानाओ बिज्याक तल्यं छलपोल नं आम प्रतिमास बिज्यानाओ थ्व संसारस अष्ट महाभय हरण यानाओ बिज्याय माल । छु छु भय धालसा १. राजाया भय २ षु (खुँ)यागु भय ३. सर्पयागु भय ४. सिंहया भय ५. किसिया भय ६. लखया भय ७. अग्निया भय ८. ब्याग्रया भय थ्वते च्याता भय आदि मेमेगु नाना संकष्ट भय थ्वते ज्येष्ट जजमान प्रमुख सकल सत्वप्राणि पनिस्त सर्वै भये नाश यानाओ सदा सर्व कालसं थुगु विहारस सुस्थिरतं बिज्याय माल ।

हे प्रभु स्वामि हानं ग्वलोत बिज्याय माल धालसा बज्रसत्व तथागत आदिं सकल देब लोक पनि सुमेरु पर्वतस जुक बसलपाओ बिज्यात ओ लो तकं थुगु

विहारस, आम प्रतिमास बिज्यानाओ बात, पित्त, श्लेष्म, सन्निपात, असुचीका बिसुचीकादि सर्व रोग नाश यानाओ थ्वते जजमान प्रभतिं सकल प्राणि पनिस्त रक्षा यानाओ विज्याय माल । हनं ग्वलो तक छलपोल बिज्याय माल धालसा थुगु पृथ्वी मण्डलस भागीरथी गंगा, नर्मदा गंगा, जमुना, नेरजना आदि सकलें गंगा वसलपाओ चोतल्यं दानपति ज्येष्ठ जजमान प्रभृति सकल प्राणि पनिस्त सुवर्णरत्न आदि चतु षष्ठि भंदार (भण्डार) परिपूर्ण यानाओ बिज्याय माल ॥ ॥ हे परमेश्वर करुणामय हनं ग्वलो तक छलपोल बिज्याय माल धालसा चन्द्र, सूर्य, नव लक्षण तारा थ्व पनि ग्वलो तक आकाशस वसलपाओ दिन रात्री दयकाओ बिज्यात ओ लो तकं छलपोल नं थुगु विहारे आम प्रतिमास बिज्यानाओ थुगु विहारस बसलपा बिज्याकपनि ज्येष्ठ परिवार प्रमृतिं सकल सत्व प्राणि पनिस्त सप्त वृद्धि मंगल वरदान बिया बिज्याय माल । सप्त वृद्धि मंगल धयागु छु छु धालसा हे जजमान पनि ङओ गथ्य धालसा - १. आयु बृद्धि, जुये माल २. सकल कार्यस जस बृद्धि जुय माल ३. व्याकरण शास्त्र आदि सकल विद्या वृद्धि जुय माल ४. सकल ऐश्वर्य सुख बृद्धि जुय माल ५. सकल जहान परिवार वृद्धि सुये माल ६. सुवर्ण रुप्य आदि अष्ट धातु नवरत्न थथिंगु धन वृद्धि जुये माल । ७ सुपुत्र सन्तान वृद्धि जुये माल । थ्वते सप्त वृद्धि मंगल वरदान बिस्यं बिज्यानाओ चयप्य लाख प्राणि पनिस्त उद्धार यानाओ थुगु नेपाल मण्डल आदि सकल देश देशान्तरसं सकल जगत संसारस सकल विघ्न उत्पात शान्ति यानाओ सदा सर्वकालसं काले काले सुवृष्टि यानाओ बिज्याकम्ह श्री ५ महाराजाधिराज प्रमुखन मन्त्रि, प्रजा लोक आदि सकल सत्व प्राणि पनिस्त छलपोलया करुणा सुदृष्टिन स्वयाओ चतुर्योनि नं उत्पति जुयाओ षटगति भोग यानाओ चोनपनि प्राणि पनिस्त गुगु प्रकारणं उधार (उद्धार) याये माल । उगु प्रकारणं रक्षा उधार यानाओ वर्ष २ पत्तिं थुगु महारथ जात्रा निर्विघ्न यानाओ थुगु कनकचैत्य महाविहारस दुहां विज्यानाओ आम प्रतिमास सुस्थिरनं बिज्याये माल ।

॥ जजमानं पञ्चोपचार पुजा भावना तस्य धुं, नीराजन, ल्वाहाग्नि रक्षा मकुट - बज्र- घण्ठा - भिषेक - प्रज्ञा ज्ञाना भिषेक विधि थ्ये पुजा ॥ सताक्षर क्षमापन । चाक्र पुजा ॥ किग तिने ॥

●

च्वमि

राजा शाक्यया पिदने धुंकूगु सफू

१. मतकी (बाखं सफू)

२. जि खग्रास मखु : मिलाया (बाखं सफू)
(श्रेष्ठ सिरपा त्याकूगु)

३. कुचा कुचागु-किपा (बाखं सफू)
(एम.ए. नेपाल भाषाया पाठ्यक्रमय् दुथ्याःगु)

४. डाक्टरया कला : (सम्पादन)

५. जापानया मचा बाखं (सम्पादन)

६. जीवनया अःपुगु लँपु (अनुवाद)

७. सहलहया सुलचं (ब्याकरण-स.)

८. नेपालभाषा ब्याकरण (सं)

